

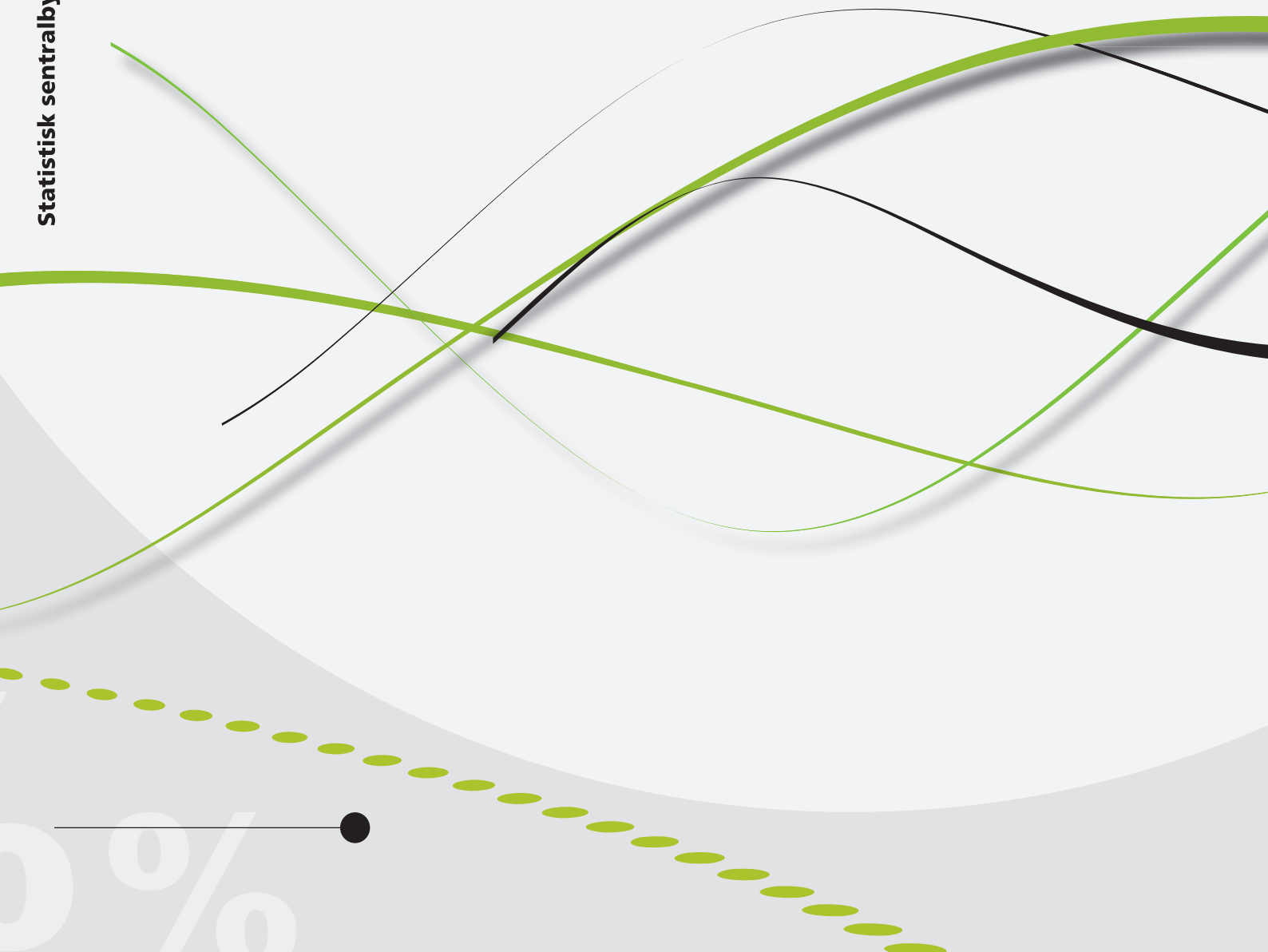
Svein Blom

Holdninger til innvandrere og innvandring 2013

Statistics Norway

Statistisk sentralbyrå

Svein Blom

Holdninger til innvandrere og innvandring 2013

	Standardtegn i tabeller	Symbol
© Statistisk sentralbyrå	Tall kan ikke forekomme	.
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Oppgave mangler	...
Publisert desember 2013	Oppgave mangler foreløpig	...
	Tall kan ikke offentliggjøres	:
	Null	-
ISBN 978-82-537-8837-1 (trykt)	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
ISBN 978-82-537-8838-8 (elektronisk)	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
ISSN 0806-2056	Foreløpig tall	*
Emne: Befolkning/Innvandring og innvandrere	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Desimaltegn	,

Forord

Rapporten presenterer resultater fra Statistisk sentralbyrås (SSBs) undersøkelse av befolkningens holdninger til innvandrere og innvandring i juli/august 2013. Undersøkelsen finansieres av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og har som formål å lodde stemningen i befolkningen til ulike sider ved landets innvandrings- og flyktningpolitikk og til innvandrere som gruppe. Undersøkelsen åpner også for å undersøke hvordan holdningene varierer i befolkningen etter alder, kjønn, utdanningsnivå, bosted og grad av kontakt med innvandrere.

De fleste spørsmålene som benyttes har vært stilt årlig siden 2002, den første tiden i SSBs omnibusundersøkelser (til og med 2004), senere i SSBs reise- og samfunnsundersøkelse, tredje kvartal.

Mens feltarbeidet for årets undersøkelse pågikk (uke 27 til uke 32), ble resultater fra fjorårets undersøkelse omtalt i media (uke 29). Det avfødte noen kritiske merknader i enkelte media mot spørsmålene. Ettersom feltarbeidet for årets undersøkelse allerede var i full gang da kritikken ble framsatt, har det selvfølgelig ikke vært mulig å ta hensyn til den i resultatene som her presenteres.

Spørsmål som stilles, er hva innvandrere tilfører det norske samfunnet på områder som arbeid, kultur, bruk av velferdsordninger og sosial trygghet/utrygghet (kriminalitet). Det blir også spurt om ønskeligheten av kontakt med innvandrere i bestemte sammenhenger (som hjemmehjelp, nabo, familiemedlem) og omfanget av faktisk kontakt. Hvorvidt innvandrere bør blir mest mulig lik majoritetsbefolkningen, hvor vanskelig det bør være for flyktninger å få opphold i landet, og om arbeidsinnvandring er økonomiske fordelaktig for landet, inngår også blant spørsmålene.

I perioden 1993-2000 gjennomførte SSB også årlige undersøkelser av befolkningens holdninger til innvandrere, men spørsmålene hadde da en annen ordlyd enn de har nå. For et par av spørsmålene som stilles i dag, er det likevel mulig å sammenlikne resultater tilbake til 1993. Det gjelder et spørsmål om likebehandling av innvandrere på arbeidsmarkedet og spørsmålet om mottak av flyktninger.

Resultatene av undersøkelsene ble til og med 2006 presentert i SSBs serie Notater - senere i serien Rapporter. Undersøkelsene er også presentert og kommentert i flere utgaver av publikasjonen "Innvandring og innvandrere" i serien Statistiske analyser (SA) med parallellutgaver på engelsk, de seneste i 2010/2011 (Blom 2010ab, 2011ab). I nevnte publikasjon (SA) er også komparative holdningsdata fra Den europeiske samfunnsundersøkelsen (The European Social Survey) gjennomgått med sikte på å belyse hvor den norske opinionen ligger i forhold til opinionen i andre europeiske land.

Holdninger til innvandrere er for øvrig også kartlagt i en rekke andre norske undersøkelser, som valgundersøkelsene, Norsk Monitor og Integrerings- og mangfoldsdirektoratets integreringsbarometre. For referanser til disse undersøkelsene, se forordet i fjorårets rapport (Blom 2012).

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har finansiert denne rapporten.

Statistisk sentralbyrå, 15. desember 2013.

Hans Henrik Scheel

Sammendrag

Undersøkelsen av holdninger til innvandrere og innvandring, som ble gjennomført av Statistisk sentralbyrå i juli og august 2013, viser at andelen som er helt eller nokså enige i påstanden *"Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv"* er redusert med 8 prosentpoeng siden 2012. Det er nå 72 prosent som støtter utsagnet, mens andelen uenige er 14 prosent. Fjorårets resultat på 80 prosent enige var den høyeste andelen enige noen gang målt. Endringen i år er statistisk signifikant.

Vi finner likeledes i 2013 en statistisk signifikant nedgang på 5 prosentpoeng i andelen som sier seg helt eller nokså enige i påstanden *"Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien"*. Oppslutningen om dette utsagnet er nå 66 prosent, mens andelen uenige er 16 prosent. Andelen som svarer "både og", har økt med 4 prosentpoeng og andelen uenige med 2 prosentpoeng.

Samtidig ser vi en mindre nedgang på 4 prosentpoeng i andelen som slutter opp om påstanden at *"Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig"*. Det er likevel fortsatt flest som støtter dette utsagnet, 49 prosent, mot 41 prosent uenige.

Andelen som oppgir å ha kontakt med innvandrere, går ellers opp med 7 prosentpoeng fra fjorårets uvanlig lave andel på 71 prosent. De fem siste årene har andelen med kontakt med innvandrere ligget stabilt på om lag tre av fire, med fjorårets resultat som et unntak.

Det er fortsatt en halvpart som avviser at *"innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene"*, mens en tredel tror at dette er tilfelle. Omtrent samme svarfordeling gjelder for oppfatningen av innvandrere flest som en *"kilde til utrygghet i samfunnet"*. Sju av ti er enige i at innvandrere flest *"beriker det kulturelle livet i Norge"*, noen prosentpoeng ned fra året før, men ikke statistisk signifikant. Andelen som mener at innvandrere i Norge *"bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn"*, er uendret fra året før, 86 prosent. I år er det 42 prosent som synes det bør bli vanskeligere for flyktinger å få opphold i landet, mens 47 prosent synes adgangen til opphold bør være som i dag. I fjor var befolkningen delt i to like store leirer i dette spørsmålet. Som tidligere mener 7 prosent det bør bli lettere å få opphold. Ingen av disse endringene er statistisk signifikant.

Til slutt i rapporten viser vi hvordan holdningene varierer etter ulike bakgrunnsfaktorer. I hovedsak er *kvinner og menn* overens i holdningen til innvandrere, men i noen spørsmål er kvinner litt mer liberale. Dette er likevel ikke tilfelle i spørsmål som gjelder arbeid. De *eldste* er gjennomgående mer skeptiske til innvandrere og innvandring enn andre aldersgrupper. Det kan variere hvilke av de to yngste aldersgruppene (16-24 og 25-44 år) som er mest innvandrervennlige. Etter *utdanning* er aksepten av innvandrere størst blant de høyt utdannede. Aksepten er ofte jevnt økende med økende utdanningsnivå, men ikke alltid. Det samme kan sies når det gjelder *bostedsstrøk*. Størst velvilje påtreffes i de mest tettbygde strøkene. Av *landsdelene* er Akershus og Oslo gjennomgående mest liberal, men i noen spørsmål er også andre landsdeler på tilsvarende nivå. Etter *økonomisk hovedaktivitet* er det trygdede/pensjonister som er mest negative til innvandrere, mens personer i inntektsgivende arbeid og skoleelever/studenter veksler på å være mest velvillig innstilt. Personer med *kontakt* med innvandrere er også mer velvillige.

Abstract

The survey on attitudes towards immigrants and immigration, conducted by Statistics Norway in July and August 2013, shows that the proportion agreeing strongly or on the whole that *“Most immigrants make an important contribution to the Norwegian working life”* decreased by 8 percentage points from 2012. Seventy-two per cent of people now agree with the statement, while 14 per cent disagree. Last year 80 per cent agreed, which was the highest percentage measured to date. The change is statistically significant.

There is also a statistically significant reduction of 5 percentage points in the share agreeing strongly or on the whole that *“Labour immigration from non-Nordic countries makes a mainly positive contribution to the Norwegian economy”*. The support for this statement is now 66 per cent, while the share disagreeing is 16 per cent. The proportion answering “either/or” has increased by 4 percentage points and the proportion disagreeing by 2 percentage points.

We also see a minor decrease of 4 percentage points in the proportion agreeing that *“Immigrants in Norway should endeavour to become as similar to Norwegians as possible”*. There is, nevertheless, still a larger share - 49 per cent - supporting this statement, while 41 per cent disagree.

The share of people claiming to have contact with immigrants has also increased, by 7 percentage points from last year’s unusually low share of 71 per cent. During the last five years, the share that has contact with immigrants has been stable at around three out of four, with last year’s result as an exception.

Half of respondents still disagree with the assertion that *“most immigrants abuse the social welfare system”*, while a third believe this is true. The corresponding shares for the assertion that immigrants are a *“source of insecurity in society”* are roughly the same. Seven out of ten agree that most immigrants *“enrich the cultural life in Norway”*; a few percentage points less than last year, but not statistically significant. The proportion agreeing that *“immigrants in Norway should have the same job opportunities as Norwegians”*, is unchanged from 2012 at 86 per cent. Forty-two per cent now think it should be more difficult for refugees to obtain a residence permit in Norway, while 47 per cent think that access to permits should remain the same as today. Last year, opinion was split down the middle in relation to this question. As before, 7 per cent think that it should be easier to obtain a residence permit in Norway. None of these changes are statistically significant.

Finally, the report shows how attitudes vary according to different background factors. Basically, *women and men* have similar attitudes to immigrants, but women are slightly more liberal in relation to some aspects. This is, however, not the case in work-related questions. The *most elderly* are generally more sceptical towards immigrants and immigration than other age groups. Which of the two youngest groups (16-24 and 25-44 years) is the most immigrant friendly can vary. A breakdown by *education*, shows that acceptance of immigrants is greatest among the highly educated. Acceptance generally increases as the education level increases, but not always. The same can be said about the effect of the *urban/rural* dimension, with the greatest degree of benevolence being found in the most urban areas. By *geographic region*, Akershus and Oslo are generally the most liberal, but other regions can be equally liberal in relation to some aspects. A breakdown by *main economic activity* shows that people receiving social welfare or pensions are the most negative towards immigrants, whereas persons in employment and pupils/students are the most benevolent. Those who have contact with immigrants are also more accommodating.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	7
2. Data	7
3. Hovedresultater	10
3.1. Spørsmål 1: Seks påstander om innvandrere.....	10
3.2. Spørsmål 2: Eget forhold til innvandrere i tre forskjellige "scenarier".....	13
3.3. Spørsmål 3: Flyktninger og asylsøkeres adgang til opphold i Norge.....	14
3.4. Spørsmål 4: Personlig kontakt med innvandrere.....	14
3.5. Spørsmål 5: Holdning til arbeidsinnvandring.....	18
4. Hvilke endringer fra 2012 er statistisk signifikante?	19
5. Kommentarer til endringene fra 2012 til 2013	21
5.1. Arbeid som viktigste innvandringsgrunn.....	22
5.2. Hva med de økonomiske konjunktorene?.....	22
5.3. Langsiktige perspektiver på ulemper ved innvandring.....	23
5.4. Kortsiktige perspektiver på ulemper ved innvandring.....	24
5.5. Debatt om spørsmålene i holdningsundersøkelsen.....	25
5.6. Mindre motstand mot multikulturalisme?.....	26
5.7. Kan endringen i undergruppenes svarmønstre gi noen hint?.....	26
6. Holdninger etter bakgrunnskjenne tegn	27
6.1. Kjønn.....	27
6.2. Alder.....	28
6.3. Utdanningsnivå.....	29
6.4. Bostedsstrøk.....	29
6.5. Landsdel.....	30
6.6. Økonomisk hovedaktivitet.....	31
6.7. Antall arenaer for kontakt med innvandrere.....	31
6.8. Antall innvandrere som omfattes av kontakt.....	32
6.9. Hvor ofte kontakt med innvandrere?.....	33
6.10. Personlig erfaring med innvandrerkontakt.....	33
6.11. Innvandrere og deres norskfødte barn.....	34
Litteratur	35
Vedlegg A: Spørreskjema	37
Vedlegg B: Toveis tabeller, veide for frafall etter utdanning	39
Tabellregister	75

1. Innledning

Rapporten presenterer resultater fra Statistisk sentralbyrås (SSBs) årlige undersøkelse av befolkningens holdninger til innvandrere og innvandring i tredje kvartal 2013. Undersøkelsen er utført på oppdrag fra Integrerings- og mangfoldsavdelingen i Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og har som formål å lodde stemningen i befolkningen til forskjellige sider ved innvandrings- og flyktningspolitikken og til innvandrere som gruppe. Spørsmålssekvensen inngår i SSBs reise- og ferieundersøkelse¹ for tredje kvartal. Feltarbeidet for den aktuelle undersøkelsen fant sted i juli og august 2013.

Undersøkelsen gjentar spørsmål som for størstedelen er blitt stilt siden 2002. For et par av spørsmålene er det mulig å trekke linjer helt tilbake til 1993. Det gjelder et spørsmål om likebehandling av innvandrere på arbeidsmarkedet og et om flykningers adgang til opphold i landet. Nye spørsmål om mengden av kontakt med innvandrere ble innført i 2003 og gjenopptatt i 2007 etter noen års "hvile". De er også med i årets undersøkelse. Et spørsmål om den økonomiske betydningen av arbeidsinnvandring ble innført i 2009 i kjølvannet av den økte arbeidsinnvandringen til Norge fra nye EU-land i Øst-Europa. Som i fjor kan vi også studere hva innvandrerne selv svarer på holdningsspørsmålene.

Svarprosenten i årets undersøkelse er 2,2 prosentpoeng lavere enn i fjor. Med unntak av fjoråret er den likevel høyere enn tidligere år tilbake til 2008. For å kompensere for selektivt frafall har vi siden 2010 veid resultatene etter utdanningsnivå. Gjennom veiingen blir svarene fra de lavt utdannede, som er noe underrepresentert i nettoutvalget i forhold til i bruttoutvalget, tillagt litt høyere vekt enn svarene fra de høyt utdannede. Utdanningsnivå er en kritisk variabel når det gjelder holdninger til innvandrere ettersom høyt utdannede erfaringsmessig er mer liberale eller "innvandrevennlige" enn lavt utdannede. Ved å veie opp svarene fra de lavt utdannede unngår vi denne feilkilden.

2. Data

Den gjennomsnittlige intervju tiden for reise- og ferieundersøkelsen i tredje kvartal 2013 var på ca. 16 minutter, det vil si nesten fire minutter lenger enn i fjor. Spørsmålene om holdninger til innvandrere utgjorde bare en mindre del av dette. I forhold til fjorårets undersøkelse i 3. kvartal inneholdt årets undersøkelse en spørsmålsbolke om "Holdninger til begravelse", hvilket forlenget spørreskjemaet med en side. Denne bolken kom for øvrig *etter* bolken om holdninger til innvandrere og innvandring og har således ikke kunnet påvirke utfallet på våre spørsmål.

Datainnsamlingen foregikk i tiden 1. juli til 10. august, det vil si i seks uker. Intervjuene ble gjennomført over telefon med PC-assistanse. Det ble benyttet besøk bare i ett intervju.

I alt ble 2 000 personer i alder 16-79 år (per 31.12.2013) trukket ut for intervju. Blant disse gikk 13 personer til avgang pga. død, flytting til utlandet eller opphold på institusjon. Flytting til utlandet var den klart vanligste av disse grunnene til avgang. De 13 personene regnes ikke som en del av målpopulasjonen som vi ønsket å intervju og holdes derfor utenfor. Bruttoutvalget utgjorde dermed 1 987 personer. Av dem ble det ikke oppnådd intervju med 832 personer. Det vil si at nettoutvalget omfatter 1 155 personer som *ble* intervjuet. Frafallet utgjør således 41,9 prosent av bruttoutvalget (etter avgang), hvilket er 2,2 prosentpoeng høyere enn i 2012 (tabell 2.1). Med unntak av fjorårets resultat er dette det laveste frafallet vi har hatt i denne undersøkelsen de siste seks årene.

¹ Tredjekvartalsundersøkelsen kalles for tiden (fra og med 2012) reise- og samfunnsundersøkelsen.

Tabell 2.1. Frafallprosent etter år, 2002-2013

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
28,8	30,0	33,3	34,7	34,7	36,0	43,7	44,1	46,2	42,5	39,7	41,9

Kilde: Omnibusundersøkelsene 2002-2004, reise- og ferieundersøkelsene 2005-2013, tredje kvartal.

Det høye frafallet for noen år siden hang blant annet sammen med forbigående tekniske problemer i forbindelse med innføringen av et nytt standardisert administrasjonssystem for intervjuundersøkelser - System for intervjuvirksomheten (SIV). I årets undersøkelse utgjorde vansker med å komme i kontakt med personen som var trukket ut for intervju, en større del av frafallet enn egen eller andres nekting (henholdsvis 44 og 36 prosent), mens de to typene av frafall var jevnere fordelt i 2012.

Bruttoutvalget på 1 987 personer ble trukket slik at det utgjør et statistisk representativt utvalg av målpopulasjonen. Hvis frafallet er skjevt, det vil si større i noen identifiserbare grupper enn i andre, svekker det representativiteten i utvalget av dem som har latt seg intervjuet (nettoutvalget). Tabell 2.2 nedenfor undersøker nærmere dette.

Tabell 2.2. Fordeling av kjønn, alder, landsdel, utdanningsnivå (per oktober 2012) og innvandringskategori i undersøkelsens bruttoutvalg, nettoutvalg og frafall, samt tilsvarende veide fordelinger i nettoutvalget. 2013. Prosent

Kjennemerker	Bruttoutvalg	Nettoutvalg	Frafall	Veid nettoutvalg ¹
I alt	100,0 (N=1 987)	100,0 (N=1 155)	100,0 (N=832)	100,0 (N=1 155)
Kjønn				
Mann	50,7	50,9	50,4	51,2
Kvinne	49,3	49,1	49,6	48,8
Alder				
15-24 år	15,7	16,1	15,0	19,0
25-44 år	36,8	32,6	42,8	31,2
45-66 år	36,2	38,4	33,3	37,0
67-79 år	11,3	13,0	8,9	12,8
Landsdel				
Akershus og Oslo	23,3	24,2	22,1	23,8
Hedmark og Oppland	7,8	8,3	7,1	8,4
Østlandet ellers	19,5	19,0	20,2	19,5
Agder og Rogaland	14,9	14,7	15,3	14,5
Vestlandet	16,6	16,3	16,9	16,6
Trøndelag	8,6	9,4	7,6	9,2
Nord-Norge	9,3	8,1	10,8	8,1
Utdanningsnivå				
Grunnskolenivå	25,8	20,5	33,1	25,8
Videregående skolenivå	40,6	42,4	38,0	40,6
Universitets-/høgskolenivå, kort ..	20,8	24,6	15,6	20,8
Universitets-/høgskolenivå, lang .	8,1	9,6	5,9	8,1
Uoppgitt	4,8	2,9	7,5	4,8
Innvandringskategori				
Innvandrere og deres norskfødte barn	13,9	9,4	20,2	9,8
Øvrige befolkning	85,1	90,6	78,6	90,2
Uoppgitt	1,0	0,0	1,2	0,0

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

Kilde: Reise- og samfunnsundersøkelsen 2013, tredje kvartal.

Tabell 2.2 viser at fordelingen etter *kjønn* ikke er særlig forskjellig i nettoutvalget sammenliknet med i bruttoutvalget. Det marginale mannsoverskuddet i bruttoutvalget er ubetydelig forsterket i nettoutvalget som følge av en litt høyere kvinneandel i frafallet enn i bruttoutvalget.

Andelen 25-44-åringer er blitt 4,2 prosentpoeng lavere i netto- enn i bruttoutvalget, mens andelen i de øvrige *aldersgruppene* er litt høyere i nettoutvalget, mest blant de 45-66-årige (2,2 prosentpoeng). Tendensen er den samme som i flere tidligere undersøkelser. Samlet sett medfører det at aldersgjennomsnittet er noe høyere i nettoutvalget.

Det er noe mindre sprik mellom brutto- og nettoutvalg i år når det gjelder fordelingen etter *landsdel*, enn det var i fjorårets undersøkelse. Akershus og Oslo, Hedmark og Oppland og Trøndelag er svakt overrepresentert i nettoutvalget i forhold til i bruttoutvalget, mens Østlandet ellers, Agder og Rogaland, Vestlandet og Nord-Norge er svakt underrepresentert. Bare for Nord-Norge utgjør forskjellen over 1 prosentpoeng.

Forskjellene etter *utdanning* er større enn etter kjønn, alder og landsdel og større enn i fjor. De grunnskoleutdannede i nettoutvalget er underrepresentert med 5,3 prosentpoeng, mens alle de øvrige utdanningsnivåene er overrepresentert – mest på kort universitets-/høgskolenivå (2-4 år). Andelen uten oppgitt utdanning er lavere i netto- enn i bruttoutvalget.

Som forventet viser tabellen at *innvandrere og deres norskfødte barn* er underrepresentert i nettoutvalget sammenliknet med i bruttoutvalget. Denne gruppen utgjør til sammen 13,9 prosent i bruttoutvalget (0,9 prosentpoeng lavere enn hva Det sentrale folkeregisteret i alder 16-79 år viser), mot 9,4 prosent i nettoutvalget. Andre undersøkelser har vist at det er vanskelig å oppnå kontakt med de uttrukne innvandrerne av en rekke forskjellige grunner: flytting til nye adresser, språkproblemer osv. (Gulløy 2008).

Tidligere studier har vist at høy utdanning går sammen med mer velvilje overfor innvandrere og innvandring. Med underrepresentasjon i nettoutvalget av respondenter med utdanning på grunnskolenivå og overrepresentasjon av høyt utdannede, vil holdningene vi måler med stor sannsynlighet overdrive velviljen til innvandrere og innvandring i befolkningen. For å unngå denne feilkilden konstrueres en frafallsvekt egnet til å rette opp skjevheten i nettoutvalget i forhold til i bruttoutvalget med hensyn til utdanningsnivå.

Kolonnen lengst til høyre i tabell 2.2 viser hvordan fordelingen av verdiene for de samme kjennemerkene er når frafallsvekten er koplet inn. At vekten virker etter hensikten, bekreftes av at fordelingen av utdanningsnivåene er blitt den samme i den veide nettofilen som i bruttoutvalget.

Med veiingen av nettoutvalget følger også mindre endringer i fordelingen av de andre kjennemerkene i nettofilen. Menns overrepresentasjon i nettoutvalget blir 0,3 prosentenheter forsterket som følge av veiingen. Likeledes styrker den yngste aldersgruppen sin stilling med nesten 3 prosentpoeng på bekostning av de andre aldersgruppene, hvilket ikke er ideelt ettersom den allerede i utgangspunktet var noe overrepresentert i det uveide nettoutvalget.

Endringene etter landsdel som følge av veiingen er imidlertid ubetydelige, og virker i noen grad til å minske forskjellen mellom brutto- og nettoutvalg. For eksempel blir Akershus og Oslo mindre overrepresentert etter veiingen, mens Østlandet ellers ikke lenger blir underrepresentert.

I den grad det er noen endring i fordelingen etter innvandrerbakgrunn, bidrar veiingen til å minske underrepresentasjonen av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i nettoutvalget med 0,4 prosentpoeng.

Sett under ett vil de veide resultatene som presenteres i de følgende kapitler, trolig gi mer korrekte estimater for befolkningens holdninger til innvandrere og innvandring i 2013 enn hva de uveide estimatene ville gjøre.

3. Hovedresultater

Hovedresultatene fra undersøkelsen i tredje kvartal 2013 presenteres nedenfor. Resultatene er som nevnt veid med frafallsvekten som ble omtalt i foregående kapittel. Ordlyden til det enkelte spørsmål er nøyaktig gjengitt i vedlegg A bak i rapporten. I dette kapitlet blir også mindre endringer i svarfordelingene fra året før nevnt, selv om endringene ikke er statistisk signifikante (utsagnskraftige). Hvilke endringer i svarene fra 2012 til 2013 som faktisk er signifikante, gjennomgås først i kapittel 4. Tallene fra 2002-2009 i tabell 3.1 - 3.5 er uveide. Skjevheten i svarene etter utdanningsnivå var i de første årene formodentlig lavere ettersom svarprosenten var høyere. I kapittel 5 diskuteres mulige grunner til de eventuelle endringene i svarfordelingene vi kan iakta i årets undersøkelse, og kapittel 6 viser hvordan disse holdningene varierer etter utvalgte bakgrunnsfaktorer.

3.1. Spørsmål 1: Seks påstander om innvandrere

I første spørsmål møter intervjupersonen seks utsagn eller påstander som hun/han skal ta stilling til. Svaralternativene er to nivåer av enig ("helt" eller "nokså"), to nivåer av uenig ("helt" eller "nokså") og en midtkategori ("både og"). Alternativet "både og" blir først formidlet til respondenten dersom respondenten antyder at hun/han kunne trenge en midtkategori. Det samme gjelder for svaralternativene "vet ikke" og "vil ikke svare". Eventuelle valg av alternativet "Vil ikke svare", er her i etterhånd kodet som "missing".

Tabell 3.1 viser svarfordelingene for de seks påstandene som intervjupersonene stilles overfor. Resultatene fra tidligere år er tatt med for å vise utviklingen over tid. Det siste utsagnet (f) ble innført i 2003 og er således uten opplysninger for 2002. Når kommentarene her i mange tilfeller refererer til andelen "enige" eller "uenige", er de to nivåene av "enig" eller "uenig" ("helt" eller "nokså") slått sammen. Størrelsen på andelen som oppgis i teksten kan dermed - på grunn av desimalavrunding - avvike +/-1 prosentpoeng fra hva som kan utledes av tabellen. Når vi senere i tabell 4.1 oppgir gjennomsnitt for svarfordelingene i forbindelse med signifikanstesting av forskjellene fra året før, er alle svarkategoriene unntatt "vet ikke" benyttet.

Påstanden "*Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv*" har en nedgang i andelen enige på hele 8 prosentpoeng fra 2012 til 2013. En nedgang i andelen enige i denne størrelsesorden fra det ene året til det neste er ikke tidligere registrert for noen av de seks påstandene i spørsmål 1. Riktignok var fjorårets resultat på 80 prosent enige noe avvikende høyt, etter en oppgang på 5 prosentpoeng fra 2011. Men også i 2010 ble det målt en (til da) "historisk høy verdi" på dette spørsmålet (77 prosent). Et resultat på 72 prosent enige – som årets undersøkelse viser – er for øvrig tidligere målt i 2006 og 2007, og på begynnelsen av 2000-tallet var andelen enige nede på 66-67 prosent. Nedgangen i andelen enige balanseres mot en oppgang i andelen "både og"-svar på 4 prosentpoeng til 13 prosent og en økning i andelen uenige på 3 prosentpoeng til 14 prosent. På tross av den markante nedgangen er det fortsatt sju av ti som synes innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.

Endringen fra i fjor er langt mer beskjeden når det gjelder påstanden "*Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene*". På den ene siden øker andelen som er "helt enig" i dette utsagnet med 3 prosentpoeng, mens andelen som er "nokså enig" går tilbake med 3 prosentpoeng. Tilsvarende går andelen som er "helt uenig" i påstanden fram med 1 prosentpoeng, mens andelen "nokså uenig" går tilbake 1 prosentpoeng. Fasit blir at 50 prosent av den voksne befolkningen er uenig i påstanden, mens en tredel støtter den, omtrent nøyaktig som i fjor. 14 prosent inntar mellomposisjonen "både og" – også det uendret fra i fjor.

Endringen er større i reaksjonen på påstanden "*Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge*". Her går oppslutningen om "enig"-standpunktet ned med 2

prosentpoeng fra i fjor både blant dem som svarer ”helt” og ”nokså” enig. Samtidig øker andelen ”nokså uenige” med 3 prosentpoeng. Dette balanseres mot en økning i andelen som svarer ”både og” på 3 prosentpoeng og en nedgang i andelen ”helt uenige” og ”vet ikke”-svar med 1 prosentpoeng hver. Dette gir som resultat at 69 prosent nå er enige i at innvandrere flest beriker kulturen i Norge, 4 prosentpoeng lavere enn i 2012, mens 17 prosent er uenige i dette. Resten velger ”både og” (12 prosent) eller ”vet ikke” (2 prosent).

En av de mest innvandrerkritiske påstandene i spørsmål 1 er utsagnet "*Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet*". Da denne påstanden ble lansert for første gang i 2002, sa 45 prosent seg helt eller nokså enig i den. I fjorårets undersøkelse var tilsvarende andel redusert med 12 prosentpoeng til 33 prosent enige. I årets undersøkelse er det igjen en økning i andelen enige på 2 prosentpoeng og en nedgang i andelen uenige i samme størrelsesorden. Endringen fordeler seg med 1 prosentpoeng på hvert av de fire svaralternativene ”helt” og ”nokså” enig/uenig. Andelen ”både og”-svar er uendret 12 prosent. Dette betyr at 35 prosent i årets undersøkelse er enig i påstanden, mens 52 prosent avviser den.

Av de seks utsagnene i spørsmål 1 har utsagnet "*Alle innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn*" hele tiden vært det som har hatt størst oppslutning. Sammenliknet med i fjor er andelen ”helt enige” i år 1 prosentpoeng lavere, mens andelen ”nokså enige” er 1 poeng høyere. Dermed er det i år som i fjor fortsatt 86 prosent som enten er ”helt” eller ”nokså” enig i utsagnet. På den annen side har andelen ”nokså uenig” og ”helt uenig” gått opp med 1 prosentpoeng hver på bekostning av en tilsvarende nedgang i andelen ”både og” og ”vet ikke” (1 prosentpoeng hver). Til sammen gir det en andel uenige i 2013 på 10 prosent, og en andel som svarer ”både og” på 3 prosent.

Den siste av påstandene har ordlyden "*Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig*". Tidligere har vi sett at personer som er innvandrerkritiske på de øvrige spørsmålene, gjerne er enige i dette utsagnet. Kjernen i påstanden er at innvandrere bør oppgi sin medbrakte kultur og tilstrebe mest mulig likhet med majoritetsbefolkningen i landet der de har bosatt seg. Tilpasningen til det nye samfunnet kan således snarere karakteriseres som ”assimilasjon” (av latin *assimilare*, gjøre lik) enn ”integrering” (av latin *integrare*, gjøre hel) som i prinsippet innebærer en mer gjensidig tilpassningsprosess. Årets undersøkelse viser en nedgang på 4 prosentpoeng i andelen som er helt eller nokså enige i utsagnet og en økning på 5 prosentpoeng i andelen helt eller nokså uenige. Andelen som svarer ”både og”, går likeledes ned med 1 prosentpoeng. Disse endringene medfører at 49 prosent sier seg enige i utsagnet om det ønskelige i størst mulig likhet, mens 41 prosent er uenige. 10 prosent svarer ”både og”.

Tabell 3.1. Holdning til seks påstander om innvandrere, 2002-2013. Prosent

År	Alle	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
(a) ”Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.”								
2002	100	18	48	12	14	5	2	1 410
2003	100	21	45	9	18	6	1	1 385
2004	100	21	47	10	15	6	2	1 320
2005	100	24	45	10	13	5	2	1 289
2006	100	26	46	10	12	5	1	1 288
2007	100	31	41	16	8	3	1	1 269
2008	100	33	42	15	7	2	1	1 113
2009	100	26	45	15	9	4	1	1 104
2010 ¹	100	31	47	8	10	3	1	1 056
2011 ¹	100	29	45	11	10	3	1	1 135
2012 ¹	100	32	48	9	8	3	1	1 186
2013 ¹	100	29	43	13	10	4	1	1 152

Forts. neste side

Tabell 3.1. (forts.)

År	Alle	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
(b) "Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene."								
2002	100	14	27	14	30	13	2	1 405
2003	100	14	25	10	33	15	2	1 384
2004	100	13	27	12	31	15	2	1 318
2005	100	12	25	10	30	20	4	1 289
2006	100	12	24	13	33	16	2	1 289
2007	100	11	20	21	27	18	3	1 269
2008	100	8	19	19	32	19	3	1 113
2009	100	9	20	19	34	17	2	1 103
2010 ¹	100	10	21	12	35	19	4	1 052
2011 ¹	100	10	25	14	32	16	2	1 136
2012 ¹	100	8	24	14	34	16	3	1 186
2013 ¹	100	11	21	14	33	17	3	1 151
(c) "Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge."								
2002	100	24	39	12	14	8	2	1 409
2003	100	31	39	9	13	7	1	1 381
2004	100	27	39	10	14	8	1	1 318
2005	100	36	35	8	11	8	3	1 289
2006	100	31	37	11	13	7	1	1 289
2007	100	32	35	14	11	7	1	1 270
2008	100	33	38	12	10	5	2	1 111
2009	100	32	38	14	10	4	1	1 105
2010 ¹	100	34	38	9	10	5	3	1 055
2011 ¹	100	35	39	9	11	4	2	1 137
2012 ¹	100	34	39	9	10	5	3	1 189
2013 ¹	100	32	37	12	13	4	2	1 153
(d) "Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet."								
2002	100	17	28	13	25	16	1	1 410
2003	100	17	28	10	28	17	1	1 385
2004	100	14	27	10	31	16	1	1 317
2005	100	13	27	10	26	23	2	1 286
2006	100	14	27	13	28	18	1	1 288
2007	100	11	23	19	27	19	1	1 272
2008	100	12	21	18	29	20	1	1 110
2009	100	10	23	15	33	19	1	1 103
2010 ¹	100	11	25	8	33	21	2	1 054
2011 ¹	100	11	24	11	29	23	1	1 136
2012 ¹	100	10	23	12	31	23	2	1 188
2013 ¹	100	11	24	12	30	22	1	1 153
(e) "Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn."								
2002	100	60	26	4	6	4	1	1 410
2003	100	61	22	3	8	4	1	1 384
2004	100	64	23	3	6	4	0	1 319
2005	100	69	21	3	4	3	1	1 287
2006	100	62	24	4	6	4	1	1 288
2007	100	68	22	5	3	2	1	1 272
2008	100	70	20	5	4	2	0	1 113
2009	100	67	22	4	4	2	1	1 104
2010 ¹	100	66	22	3	5	3	1	1 053
2011 ¹	100	67	21	3	5	3	1	1 135
2012 ¹	100	63	23	4	6	3	1	1 186
2013 ¹	100	62	24	3	7	4	0	1 151
(f) "Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig."								
2003	100	29	25	7	25	14	1	1 381
2004	100	25	27	8	26	13	0	1 318
2005	100	28	26	7	20	18	1	1 286
2006	100	24	25	10	26	14	1	1 288
2007	100	23	22	18	22	15	0	1 273
2008	100	22	24	15	26	14	0	1 110
2009	100	21	26	13	25	13	1	1 103
2010 ¹	100	27	24	8	27	12	2	1 054
2011 ¹	100	25	27	11	23	14	1	1 134
2012 ¹	100	25	27	11	23	13	1	1 185
2013 ¹	100	23	26	10	25	16	1	1 151

¹ Verdiene er veid slik at nettutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2013

3.2. Spørsmål 2: Eget forhold til innvandrere i tre forskjellige "scenarier"

Spørsmål 2 har ordlyden: "I de følgende spørsmålene forutsetter vi at innvandreren behersker norsk. Ville du synes det var ubehagelig dersom (a) du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer, (b) du fikk en innvandrer som ny nabo, eller (c) du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer? Tabell 3.2 gjengir svarfordelingene for 2013 og tidligere år.

Tabell 3.2. Svar på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere, 2002-2013. Prosent "Ville du synes det var ubehagelig dersom .."

År	Alle	Ja	Nei	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
(a)..du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer?"					
2002	100	11	88	1	1 410
2003	100	10	89	1	1 385
2004	100	10	90	1	1 319
2005	100	6	93	1	1 288
2006	100	8	91	1	1 286
2007	100	10	89	1	1 274
2008	100	10	90	1	1 109
2009	100	7	92	1	1 104
2010 ¹	100	7	91	2	1 054
2011 ¹	100	7	92	1	1 136
2012 ¹	100	9	90	1	1 188
2013 ¹	100	8	91	1	1 151
(b) ..du fikk en innvandrer som ny nabo?"					
2002	100	8	90	2	1 410
2003	100	9	89	2	1 384
2004	100	9	90	1	1 316
2005	100	6	92	1	1 288
2006	100	7	91	2	1 287
2007	100	8	91	1	1 270
2008	100	6	94	1	1 110
2009	100	6	93	1	1 104
2010 ¹	100	6	92	2	1 053
2011 ¹	100	6	92	2	1 136
2012 ¹	100	6	92	2	1 188
2013 ¹	100	6	92	2	1 152
(c) ..du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer?"					
2002	100	40	53	7	1 409
2003	100	37	58	6	1 380
2004	100	35	60	5	1 317
2005	100	33	61	7	1 288
2006	100	32	62	6	1 286
2007	100	32	64	4	1 269
2008	100	24	69	6	1 107
2009	100	25	70	5	1 102
2010 ¹	100	26	67	7	1 052
2011 ¹	100	25	70	5	1 132
2012 ¹	100	25	69	6	1 184
2013 ¹	100	25	69	6	1 151

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2013

Andelen som synes det ville være ubehagelig å ha en *hjemmehjelp* med innvandrerbakgrunn for en selv eller andre i den nærmeste familien, går i år ned med 1 prosentpoeng til 8 prosent, mens andelen som avviser dette, øker tilsvarende med 1 prosentpoeng til 91 prosent. 1 prosent svarer fortsatt "vet ikke". I praksis har andelen som vegrer seg mot en hjemmehjelp med innvandrerbakgrunn, ligget tilnærmet stille siden 2009.

Også i år er det 6 prosent som sier de ville finne det ubehagelig å få en innvandrer som ny *nabo*. Andelen har ligget helt i ro siden 2008. 92 prosent svarer benektende på spørsmålet, mens 2 prosent svarer "vet ikke".

Tidligere undersøkelser har vist at det er inngifte av innvandrere i familien som volder flest betenkeligheter. Årets resultater er de samme som i fjor: 25 prosent svarer ja på spørsmålet om de ville synes det var ubehagelig dersom de "hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer". 69 prosent avviser at dette

ville være et problem, mens 6 prosent svarer ”vet ikke”. Da spørsmålet ble stilt første gang i 2002, var det 40 prosent som innrømmet at de ville mislike et slikt scenario.

3.3. Spørsmål 3: Flyktninger og asylsøkeres adgang til opphold i Norge

Tabell 3.3 viser befolkningens oppfatning om det bør bli lettere for *flyktninger og asylsøkere* å få opphold i Norge ”sammenliknet med i dag”, om det bør bli vanskeligere, eller om adgangen til å få opphold bør ”være som i dag”, det vil si uendret.

Tabell 3.3. Holdning til flyktnings adgang til Norge, 2002-2013. Prosent
”Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag?”

År	Alle	Lettere	Som i dag	Vanskeligere	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
2002	100	5	39	53	2	1 408
2003	100	5	37	56	3	1 381
2004	100	6	44	47	2	1 317
2005	100	9	49	39	4	1 287
2006	100	7	46	45	2	1 288
2007	100	8	50	39	3	1 270
2008	100	7	51	38	4	1 108
2009	100	7	41	49	3	1 101
2010 ¹	100	6	42	46	6	1 052
2011 ¹	100	6	45	44	4	1 135
2012 ¹	100	7	44	43	5	1 185
2013 ¹	100	7	47	42	4	1 149

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2013

Andelen som går inn for lettelser, er uendret fra i fjor – 7 prosent. Det er imidlertid blitt flere som synes dagens situasjon med hensyn til muligheten for opphold er passende. 47 prosent mener dette, en økning på 3 prosentpoeng siden i fjor. Andelen som synes adgangen til opphold bør bli vanskeligere, går ned med 1 prosentpoeng, og det gjør også andelen som svarer ”vet ikke” (ned 1 prosentpoeng). Dermed er andelen som ønsker *status quo* i adgangen til å få opphold, noe større enn andelen som mener det bør bli vanskeligere – henholdsvis 47 mot 42 prosent – og 4 prosent velger ”vet ikke”. I fjor var det omtrent balanse mellom de to alternativene – henholdsvis 44 mot 43 prosent. I årene 2009 og 2010 var det derimot en overvekt av personer som syntes det burde bli vanskeligere å få opphold i landet. Året 2009 hadde for øvrig en topp i antall asylsøkere (17 200). I 2012 var tallet på asylsøkere 9 800 (UDI 2013). Årets tall ventes å bli høyere.

3.4. Spørsmål 4: Personlig kontakt med innvandrere

Neste spørsmål har til hensikt å måle graden av kontakt med innvandrere. Etter å ha kartlagt om intervjupersonen har kontakt med innvandrere, får de som svarer bekreftende noen tillegsspørsmål for å utdype videre omfanget av kontakten. En bør ha i minne at 9,8 prosent av utvalget enten selv er innvandrere eller norskfødte barn av to innvandrere (jf. tabell 2.2). Svarene på spørsmålene om kontakt med innvandrere vil bli benyttet som avhengige variabler, men også som uavhengige variabler (forklaringsvariabler) idet de erfaringsmessig har betydning for hvilke holdninger som rapporteres.

Når det gjelder det innledende hovedspørsmålet - ”Har du selv kontakt med innvandrere som bor i Norge, for eksempel på jobben, i nabolaget, blant venner, familie eller lignende?” - er det denne gangen 78 prosent som svarer ja (jf. tabell 3.4a). Dette er den høyeste ja-andelen som er målt siden 2002, hele 7 prosentpoeng høyere enn i fjor. Fjorårets måling var imidlertid avvikende lav på dette spørsmålet, ettersom andelen ja-svar flere år på rad før 2012 hadde ligget på rundt 75 prosent.

Tabell 3.4a. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, andel med kontakt. 2002-2013. Prosent

År	Alle	Ja	Nei	Tallet på personer som svarte
Kontakt med innvandrere?				
2002	100	67	33	1 408
2003	100	64	36	1 384
2004	100	67	33	1 318
2005	100	66	34	1 286
2006	100	68	32	1 288
2007	100	70	30	1 274
2008	100	74	26	1 111
2009	100	75	25	1 103
2010 ¹	100	75	24 ²	1 054
2011 ¹	100	76	23	1 137
2012 ¹	100	71	28 ²	1 187
2013 ¹	100	78	22	1 150

¹ Verdiene er veid slik at nettutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

² "Vet ikke" utgjorde 1 prosent av svarene.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2013

Innledningsspørsmålet gir som vi ser noen hint om arenaer det kan være aktuelt å ha kontakt med innvandrere på. I oppfølgingsspørsmålet til dem som svarer ja innledningsvis, blir respondenten bedt om å utdype "i hvilke sammenhenger" hun eller han har kontakt med innvandrere som bor i Norge. Flere mulige svar leses opp - "På jobben", "I nabolaget", "Venner og kjente", "I nær familie" og "På annen måte" - og intervjueren informerer at flere svar kan registreres. Tabell 3.4b gjengir utfallet på dette spørsmålet. Tabellen viser andelen som svarer ja for kontakt på den enkelte arena, prosentuert av hele utvalget. De som svarte nei på innledningsspørsmålet, inngår blant dem som er tilordnet nei på det enkelte underspørsmål i tabell 3.4b.

Jobben er arenaen der de fleste møter innvandrere. 50 prosent svarer ja på spørsmålet om kontakt på jobben. Økningen er 5 prosentpoeng siden i fjor, men sammenliknet med utfallet i 2011 og 2010 er andelen i år bare 1 prosentpoeng høyere. I 2009 ble ja-andelen for øvrig også målt til 50 prosent.

Andelen med kontakt blant *venner og kjente* når for første gang 41 prosent. Dette er 6 prosentpoeng høyere enn i fjor, men også tidligere er det målt verdier som nærmer seg denne ja-andelen (for eksempel 38 prosent i 2010). En mer beskjeden økning noteres når det gjelder kontakt *i nabolaget*. I år svarer 31 prosent at de har kontakt med innvandrere på denne arenaen, mens andelen i 2012 var 3 prosentpoeng lavere.

13 prosent sier de har kontakt med innvandrere i *nær familie* - en økning på 1 prosentpoeng fra i fjor. Like høye verdier er tidligere målt både i 2008 og 2009. Her må vi tilbake til begynnelsen av 2000-tallet for å se noen reell endring.

På spørsmålet om kontakt på andre arenaer enn dem som er nevnt, svarer 13 prosent ja. Dette er 2 prosentpoeng høyere enn i fjor, men like høye og høyere andeler med kontakt "på annen måte" er målt tidligere.

Ettersom flere svar kan oppgis på spørsmålet om i hvilke sammenhenger respondenten har kontakt med innvandrere, kan vi i etterkant telle opp hvor mange arenaer den enkelte har svart at de har kontakt med innvandrere på. Dette blir dermed en variabel for *antall arenaer for kontakt med innvandrere*.

Tabell 3.4b. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, ulike arenaer, 2002-2013. Prosent

	År	Ja	Nei	Tallet på personer som svarte
Andel med kontakt...				
På jobben	2002	41	59	1 408
	2003	40	60	1 382
	2004	39	61	1 318
	2005	42	58	1 285
	2006	41	59	1 288
	2007	45	55	1 271
	2008	48	52	1 111
	2009	50	50	1 103
	2010 ¹	49	51	1 045
	2011 ¹	49	51	1 134
	2012 ¹	45	55	1 180
	2013 ¹	50	50	1 150
	Blant venner/kjente	2002	27	73
2003		29	71	1 382
2004		29	71	1 318
2005		28	72	1 285
2006		31	69	1 288
2007		32	68	1 271
2008		32	68	1 111
2009		37	63	1 103
2010 ¹		38	62	1 045
2011 ¹		36	64	1 134
2012 ¹		35	65	1 180
2013 ¹		41	59	1 150
I nabolaget		2002	22	78
	2003	23	77	1 382
	2004	24	76	1 318
	2005	20	80	1 285
	2006	24	76	1 288
	2007	24	76	1 271
	2008	26	74	1 111
	2009	30	70	1 103
	2010 ¹	29	71	1 045
	2011 ¹	29	71	1 134
	2012 ¹	28	72	1 180
	2013 ¹	31	69	1 150
	I nær familie	2002	9	91
2003		9	91	1 382
2004		9	91	1 318
2005		9	91	1 285
2006		10	90	1 288
2007		11	89	1 271
2008		13	87	1 111
2009		14	86	1 103
2010 ¹		12	88	1 045
2011 ¹		12	88	1 134
2012 ¹		12	88	1 180
2013 ¹		13	87	1 150
På annen måte		2002	10	90
	2003	8	92	1 382
	2004	9	91	1 318
	2005	7	93	1 285
	2006	9	91	1 288
	2007	10	90	1 271
	2008	9	91	1 111
	2009	13	87	1 103
	2010 ¹	16	84	1 045
	2011 ¹	14	86	1 134
	2012 ¹	11	89	1 180
	2013 ¹	13	87	1 150

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2013

Tabell 3.4c oppgir resultatene av slike opptellinger for hvert enkelt år. Beregnet av hele utvalget (det vil si også inkludert de 22 prosentene uten kontakt) er det denne gang 7 prosent som har kontakt med innvandrere på fire eller fem arenaer. Fem arenaer er det maksimale som spørsmålet gir adgang til å registrere. I 2012 var tilsvarende andel 5 prosent. Størst økning synes det å ha vært i andelen som oppgir kontakt på tre arenaer. Her er andelen i år 13 prosent, en økning på 3 prosentpoeng fra i fjor. Ellers synes det å være en økning på 1 prosentpoeng både for kontakt på én og to arenaer.

Tabell 3.4c. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, antall arenaer, 2002-2013. Prosent

Antall arenaer en har kontakt med innvandrere på

År	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 ¹	2011 ¹	2012 ¹	2013 ¹
Ingen kontakt	33	36	33	34	32	30	26	25	24 ²	23	28 ²	22
En	38	35	37	37	36	36	38	33	33	36	34	35
To	19	18	20	19	21	22	23	24	24	24	22	23
Tre	6	8	7	6	7	8	8	12	12	11	10	13
Fire	2	3	3	2	3	3	4	5	5	4	4	5
Fem	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	2
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antall personer som svarte	1 408	1 382	1 318	1 286	1 288	1 271	1 111	1 103	1 045	1 134	1 181	1 150

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

² Vet ikke" utgjorde 1 prosent av svarene.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2013

Intervjupersoner som allerede har svart at de har kontakt med innvandrere, får deretter følgende tillegsspørsmål: "Hvor mange innvandrere har du kontakt med?" Svaralternativene uttrykkes i følgende intervaller: "1", "2-4", "5-10" og "flere enn 10". Tabell 3.4d viser hva intervjupersonene svarer på spørsmålet, prosentuert både av hele utvalget (inkludert de uten kontakt) og bare av dem som har kontakt. Ettersom andelen uten kontakt i 2013 er 6 prosentpoeng lavere enn i 2012, er det mulig at en større andel i år vil fortelle at de har kontakt med mange innvandrere, når det er data for hele utvalget som sammenliknes. Ganske riktig: andelen som sier de har kontakt med *to til fire* innvandrere er 4 prosentpoeng høyere i år enn i fjor, og andelen som hevder de har kontakt med *fem eller flere* innvandrere, øker med 3 prosentpoeng. Det er derimot ingen endring i andelen som bare har kontakt med *én* innvandrer. Denne andelen er klart den minste – bare 4 prosent. Ellers er det 28 prosent som oppgir å ha kontakt med *to til fire* innvandrere, 24 prosent med *fem til ti*, og 22 prosent med *flere enn ti* innvandrere. Det er imidlertid verdt å merke seg at årets svarfordeling skiller seg lite fra fjorårets når bare dem som hevder å ha kontakt med innvandrere, danner grunnlaget for sammenlikningen.

Tabell 3.4d. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, antall personer, 2003-2013. Prosent

Antall innvandrere en har kontakt med

År	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 ¹	2011 ¹	2012 ¹	2013 ¹
Har ikke kontakt	36	33	34	32	30	26	25	24 ²	23	28 ²	22
En	6	9	6	10	4	5	4	6	5	3	4
To til fire	26	41	27	40	24	37	28	41	27	38	26
Fem til ti	19	29	19	29	20	30	21	31	23	33	26
Flere enn ti	14	22	15	22	15	22	15	22	18	24	19
Vet ikke	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Tallet på personer som svarte	1 382	890	1 317	886	1 286	844	1 287	886	1 271	894	1 111
	894	1 103	831	1 044	802	1 133	869	1 181	857	1 150	894

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

² Vet ikke" utgjorde 1 prosent av svarene.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2003-2013

Tabell 3.4e. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, hyppighet, 2003-2013. Prosent

Hvor ofte en vanligvis har kontakt med innvandrere

År	2003	2007	2008	2009	2010 ¹	2011 ¹	2012 ¹	2013 ¹
Har ikke kontakt ...	36	30	26	25	24 ²	23	28 ²	22
Sjeldnere enn månedlig	3	5	4	5	4	3	4	5
Månedlig	9	14	11	15	10	13	10	13
Ukentlig	23	36	28	40	29	39	31	41
Daglig	29	45	28	39	32	43	30	40
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100
Tallet på personer som svarte	1 382	890	1 271	894	1 111	819	1 103	831
	1045	803	1 134	870	1 181	857	1 150	894

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

² Vet ikke" utgjorde 1 prosent av svarene.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2003-2013

Tabell 3.4f. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, personlig erfaring, 2003-2013. Prosent

Personlig erfaring med kontakten med innvandrere

År	2003	2007	2008	2009	2010 ¹	2011 ¹	2012 ¹	2013 ¹
Ingen kontakt	36	30	26	25	24 ²	23	28 ²	22
Hovedsakelig positiv	44	69	51	72	58	78	56	74
Både positiv og negativ	20	31	19	27	15	21	19	25
Hovedsakelig negativ	0	1	1	1	0	1	1	1
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100
Tallet på personer som svarte	1 381	890	1 271	894	1 111	819	1 103	831
	1045	803	1 134	870	1 181	857	1 150	894

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

² Vet ikke" utgjorde 1 prosent av svarene.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2003-2013

Neste tilleggsspørsmål gjelder hyppigheten av kontakt. "Hvor ofte har du vanligvis kontakt med innvandrere? Er det daglig, ukentlig, månedlig eller sjeldnere enn månedlig?" er spørsmålet. Størst forskjell fra fjoråret er her at andelen med daglig kontakt har økt (tabell 3.4e). Av alle som ble intervjuet omfatter den nå 33 prosent, mens tilsvarende andel i 2012 var 29 prosent. Ukentlig kontakt er imidlertid nesten like vanlig (31 prosent i 2013). Én av ti oppgir månedlig kontakt, uendret fra i fjor.

Det siste tilleggsspørsmålet gjelder den personlige erfaringen med kontakten med innvandrere. "Er den hovedsakelig positiv, både positiv og negativ eller hovedsakelig negativ?" Her finner vi en 4 prosentpoengs økning i andelen som sier de har "både positiv og negativ" erfaring med kontakten. Økningen er uavhengig av om den beregnes på basis av hele utvalget eller bare av dem som sier de har kontakt med innvandrere. Av alle er den 21 prosent (mot 17 prosent i fjor), og bare av dem som oppgir å ha kontakt, er andelen 27 prosent. Imidlertid er det 73 prosent som synes kontakten er "hovedsakelig positiv", og 1 prosent som synes den er "hovedsakelig negativ" (av dem som har kontakt).

3.5. Spørsmål 5: Holdning til arbeidsinnvandring

Etter hvert som arbeidsinnvandring utgjorde en større og større del av innvandringen til Norge, ble det relevant å innføre et nytt spørsmål som satte søkelyset eksplisitt på arbeidsinnvandring. Forventningen var at holdningen til denne type innvandring trolig ville være særlig positiv ettersom det her var snakk om en gruppe innvandrere som langt på vei deltar i samfunnets verdiskaping fra dag én.

Spørsmålet vi føyde til innvandrerspørsmålene - som siste spørsmål for ikke å forstyrre assosiasjonene i tilknytning til de etablerte spørsmålene - var dette: "Til slutt en påstand om arbeidsinnvandring. Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien. Er du helt enig i dette, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig?"

Tabell 3.5 viser hvordan befolkningen har reagert på dette spørsmålet de fem gangene det har blitt stilt. I første omgang konstaterer vi at andelen som har sagt seg helt eller nokså enig i utsagnet, ikke har ligget merkbart over andelen som har støttet påstanden i spørsmål 1a: "Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv" - snarere tvert om. En mulig forklaring kan være at den nye påstanden er mer "upersonlig" og "sosialøkonomisk" i formen, mens den "gamle" setter personene og deres ytelser i fokus.

Når "helt enig" og "nokså enig" betraktes under ett, viser resultatene en nedgang fra i fjor i andelen enige på i alt 5 prosentpoeng. Dette oppveies for det meste i en økning på 4 prosentpoeng i andelen som velger svaret "både og" og en økning på 2 prosentpoeng i andelen som er "nokså uenig" i påstanden.

Tabell 3.5. Holdning til arbeidsinnvandring fra land utenom Norden, 2009-2013. Prosent

År	Alle	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
”Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til norsk økonomi.”								
2009	100	24	44	17	11	3	2	1 101
2010 ¹	100	26	44	9	12	4	6	1 052
2011 ¹	100	25	45	9	13	4	4	1 133
2012 ¹	100	27	45	10	10	4	4	1 182
2013 ¹	100	24	42	14	12	4	4	1 151

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2009-2013

4. Hvilke endringer fra 2012 er statistisk signifikante?

Dataene som er presentert i tabellene foran, stammer fra intervju med et *utvalg* av befolkningen, ikke befolkningen selv. Etter at de få personene som går til avgang er trukket fra, har vi et bruttoutvalg som forventes å være representativt for befolkningen i alder 16-79 år. Forsøk på å oppnå intervju med hele bruttoutvalget lykkes alltid bare delvis. Noen personer går til frafall fordi de nekter å la seg intervju eller fordi de ikke bor på oppgitt adresse. Det gjelder at frafallet er tilfeldig fordelt blant de uttrukne til bruttoutvalget, slik at de som har latt seg intervju (nettoutvalget), har mest mulig samme egenskaper som personene i bruttoutvalget. Det kan i noen grad sjekkes ved å sammenlikne fordelingen av kjente egenskaper i de to utvalgene. Er avvikene store (for eksempel med hensyn til utdanningsnivå), kan det rettes opp ved å veie utvalget. Det innebærer at noen enheter tillegges større vekt enn andre.

Gitt at nettoutvalget er rimelig representativt for bruttoutvalget, vil en kunne estimere et intervall rundt et punktestimat i nettoutvalget slik at den faktiske verdien i befolkningen med en gitt sannsynlighet (for eksempel 95 prosent eller 99 prosent) ligger innenfor intervallet. Dette utnyttes videre i statistisk signifikans-testing av forskjeller mellom resultater i to forskjellige undersøkelser (slik vi gjør her) eller innen samme undersøkelse.

Testen vi bruker tar utgangspunkt i gjennomsnittet på skalaene som etableres på grunnlag av svarfordelingene. I den forbindelse tilordner vi verdier til de forskjellige svarkategoriene og setter *vet ikke* og *vil ikke svare* til uoppgitt. I spørsmål 1 (med de seks påstandene) og spørsmål 5 (om arbeidsinnvandring) tilordnes svarene skårer på en 5-punkts skala ordnet slik at stigende verdier betyr økende "innvandrervennlighet". Spørsmål 3 (om opphold for flyktinger/asylsøkere) gir bare mulighet for en 3-punkts skala.

Spørsmålet vi ønsker å undersøke, er hvorvidt holdningene som ble målt i år, med tilstrekkelig stor sannsynlighet er forskjellig fra tilsvarende målinger i fjor. Dette gjøres ved å estimere sannsynligheten for at den såkalte nullhypotesen (H_0) om at det ikke foreligger noen reell endring fra i fjor til i år, er riktig. Dersom signifikans-testen viser at dette (ikke-endring) er lite sannsynlig, fortrinnsvis under 5 prosent, antar vi i stedet alternativhypotesen (H_1) at de målte verdiene er forskjellige.

Spørsmål 2 (om "ubehag") og 4a og b (om kontakt) har dikotome formater som ikke egner seg for konvertering til skalaer. Å undersøke om det foreligger signifikante endringer for disse variablene gjøres best ved kji-kvadrattest (mer senere).

Tabell 4.1 gjengir resultatene av tosidige t-tester for forskjellen mellom årets og fjorårets svarfordelinger på spørsmål 1, 3 og 5. De to første kolonnene viser gjennomsnittene på de respektive skalaene i året 2012 ($\bar{x}_{2012}$) og 2013 ($\bar{x}_{2013}$).

Lavere gjennomsnittsverdier indikerer mindre positive holdninger til innvandrere og innvandring. Den tredje kolonnen viser sannsynligheten p for at H_0 (nullhypotesen om ingen endring) er sann.

Tabell 4.1. Holdning til sju utsagn om innvandrere og innvandring, 2012-2013. Gjennomsnitt på skala¹ ($\bar{x}$) og t-test for om forskjellen mellom holdningene etter intervjuår og -dato er statistisk signifikant.² Veide verdier.³ Standardfeil i parentes

Utsagn	$\bar{x}_{2012}$	$\bar{x}_{2013}$	p for t under H_0
Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv (Spm 1a)	4,00 (0,029)	3,84 (0,032)	0,0002
Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene (Spm 1b)	3,26 (0,037)	3,25 (0,039)	0,7972
Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge (Spm 1c)	3,89 (0,034)	3,80 (0,034)	0,0725
Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet (Spm 1d).....	3,33 (0,039)	3,29 (0,040)	0,4039
Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn (Spm 1e).....	4,37 (0,030)	4,34 (0,031)	0,4997
Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig (Spm 1f)	2,71 (0,041)	2,86 (0,043)	0,0120
Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien. (Spm 5).....	3,84 (0,032)	3,72 (0,032)	0,0124
Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktninger å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag? (Spm 3).....	1,62 (0,019)	1,64 (0,019)	0,6374

¹ Fem-punkts skala for de sju første utsagnene (spm1a-f, spm5) og tre-punkts skala for det åttende (spm3). Svarfordelingene er omkodet slik at høye verdier uttrykker «innvandrervennlig» holdning for samtlige utsagn.

² $H_0: \bar{x}_{2013} = \bar{x}_{2012}$

³ For begge årene er verdiene veid slik at nettoutvalgenes fordeling etter utdanning er den samme som fordelingen i de respektive bruttoutvalgene.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2012-2013

Tabellen viser at endringene fra 2012 til 2013 er statistisk signifikante for tre av påstandene: 1a ("*Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv*"), 1f ("*Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig*") og 5 ("*Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien*"). Mens endringen i oppslutningen om den første påstanden er signifikant på svært høyt nivå ($p < 0,0002$), er de to øvrige endringene signifikante på 5-prosentsnivå. Det vil si at det er under 5 prosents sjanse for at årets og fjorårets målinger i realiteten ikke er forskjellig likevel, det vil si at befolkningen ikke har endret oppfatning.

Også forskjellen i svarfordelingen til påstand 1c ("*Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge*") nærmer seg statistisk signifikans, men sannsynligheten for at nullhypotesen (om ingen endring) i dette tilfellet er sann, er noe for høy (7 prosent). Ingen av endringene i de øvrige utsagnene er i nærheten av å være statistisk signifikante.

Ser vi etter i hvilken retning de signifikante endringene går, er det i mer kritisk retning for de to påstandene om arbeid (1a og 5) og i mer liberal retning når det gjelder påstanden om at innvandrere bør streve etter å bli assimilert (1f). Den nesten signifikante endringen i påstanden om innvandreres bidrag til kulturen, går for øvrig i *mindre* innvandrervennlig retning.

Spørsmålene om respondenten ville finne det ubehagelig å ha en innvandrer som hjemmehjelp, nabo eller svigersønn/svigerdatter (spørsmål 2) undersøkes som nevnt best ved en kji-kvadrattest. Utfallsvariabelen er dikotom - *ja, nei* - når *vet ikke* og *vil ikke svare* settes til uoppgitt. Kji-kvadratet (χ^2) uttrykker størrelsen på avviket mellom de observerte verdiene og de forventede verdiene ved statistisk uavhengighet mellom holdning og intervjuår. Jo større kji-kvadrat, desto mindre sannsynlig er det at holdning og intervjuår er statistisk uavhengige størrelser (jf. tabell 4.2).

Tabell 4.2. Svar på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere, 2012-2013. Kji-kvadrattest for om forskjellen mellom holdningene etter intervjuår og -dato er statistisk signifikant¹ (DF=1). Veide verdier²

Spørsmål:	X ²	p for X ² under H ₀
Ville du synes det var ubehagelig dersom.....		
..du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer? (Spm 2a)	0,3493	0,5545
..du fikk en innvandrer som ny nabo? (Spm 2b)	0,0970	0,7555
..du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer? (Spm 2c)	0,0255	0,8731

¹H₀: Holdningen i 2013 er lik holdningen i 2012

² For begge årene er verdiene veid slik at nettoutvalgenes fordeling etter utdanning er den samme som de respektive bruttoutvalgenes fordeling.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2012-2013

Tabellen viser små kji-kvadrater og dermed høy sannsynlighet (over 55 prosent) for at H₀ er riktig, det vil si at holdningene som uttrykkes i spørsmål 2, ikke har endret seg signifikant fra 2012 til 2013.

Ettersom vi foran fant tegn til at andelen som har kontakt med innvandrere, økte i 2013 i forhold til i 2012, er det ønskelig å undersøke dette med en formell signifikantest. Også her er det mest hensiktsmessig å benytte en enkel kji-kvadrattest. Tabell 4.3 viser at endringen er statistisk signifikant på 1-prosentsnivå for andelen som i det hele tatt oppgir å ha kontakt med innvandrere. Ifølge tabell 3.4a økte denne andelen fra 71 til 78 prosent fra i fjor til i år. Undersøker vi også på hvilke arenaer økningen har funnet sted, finner vi signifikante endringer for kontakt på jobben (5-prosentsnivå) og blant venner og kjente (1-prosentsnivå).

Tabell 4.3. Svar på spørsmål om kontakt med innvandrere, 2012-2013. Kji-kvadrattest for om forskjellen mellom andelen med kontakt på den enkelte arena etter intervjuår er statistisk signifikant¹ (DF=1). Veide verdier²

Spørsmål:	X ²	p for X ² under H ₀
Har du selv kontakt med innvandrere som bor i Norge, for eksempel på jobben, i nabolaget, blant venner, familie eller liknende? (Spm 4a) Ja/nei	10,3055	0,0013
Hvis ja: I hvilke sammenhenger har du kontakt med innvandrere som bor i Norge? (Spm 4b)		
- På jobben	4,2799	0,0386
- I nabolaget	1,9970	0,1597
- Venner og kjente	6,8301	0,0090
- I nær familie	0,3889	0,5329
- På annen måte	2,4025	0,1211

¹H₀: Andel med kontakt i 2013 er lik andel med kontakt i 2012

² For begge årene er verdiene veid slik at nettoutvalgenes fordeling etter utdanning er den samme som de respektive bruttoutvalgenes fordeling.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2012-2013

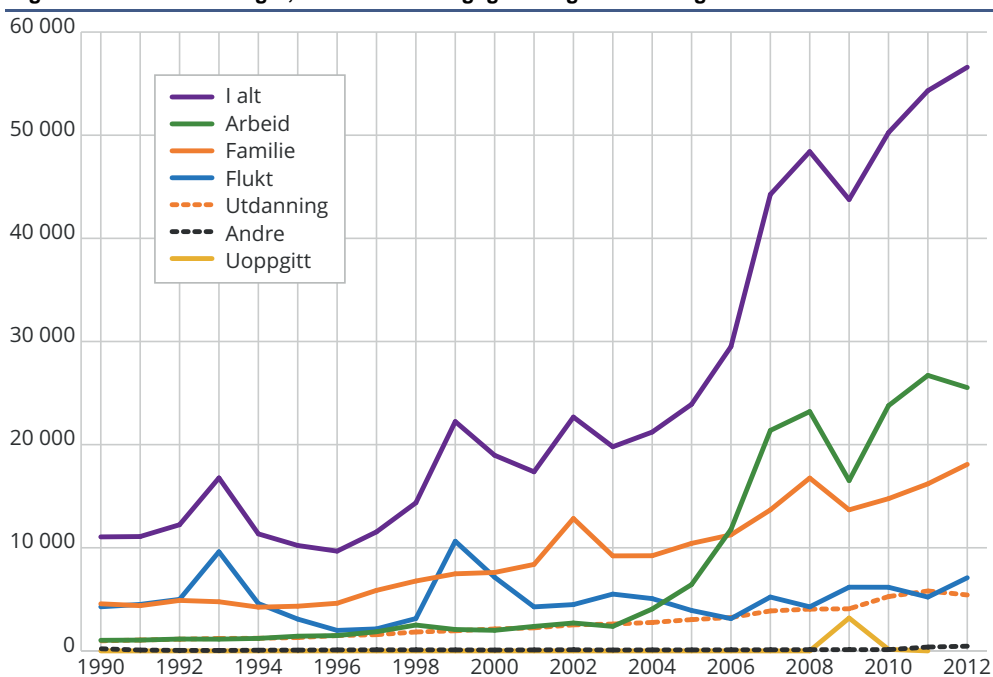
5. Kommentarer til endringene fra 2012 til 2013

I foregående kapittel testet vi om årets måling av holdninger til innvandrere og innvandring er statistisk signifikant forskjellig fra fjorårets. Vi fant blant annet at svaret var ja for påstanden ”Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv” og for påstanden ”Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien”. Andelen som er helt eller nokså enige i disse påstandene har gått ned, henholdsvis med 8 og 5 prosentpoeng. Det er således blitt signifikant færre som ønsker å berømme innvandrere for deres innsats på arbeidsmarkedet.

5.1. Arbeid som viktigste innvandringsgrunn

Ønske om arbeid er for tiden den viktigste grunnen til innvandring til Norge blant ikke-nordiske statsborgere. Slik har det vært siden 2006 (Statistisk sentralbyrå 2013a). Før den tid var familiegrunner (gjenforening og etablering) den vanligste innvandringsgrunnen blant ikke-nordiske statsborgere, unntatt i enkeltårene 1993 og 1999 da flyktninginnvandring (for en del henholdsvis fra Bosnia-Hercegovina og Irak) toppet statistikken over innvandringsgrunner (jf. figur 5.1). At arbeidsinnvandring ble den dominerende innvandringsgrunnen i Norge et stykke ut på 2000-tallet, er en følge av EUs utvidelse mot Øst-Europa i 2004 og 2007. Som EØS-medlem er Norge forpliktet til å ta imot arbeidssøkere fra alle landene i EU/EØS-området. I 1954 ble Norden erklært som et felles arbeidsmarked for nordiske borgere. Siden da har nordiske statsborgere hatt anledning til å flytte til Norge uten å søke arbeids- eller oppholdstillatelse.

Figur 5.1. Innvandringer, etter innvandringsgrunn og innvandringsår. 1990-2012

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

<http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvgrunn>

I 2011 utgjorde arbeidsinnvandring 49 prosent av den totale (brutto) innvandringen fra ikke-nordiske land. I 2012 var andelen sunket til 45 prosent.² På de neste plassene kom familieinnvandring (32 prosent) og flyktninginnvandring (13 prosent) i 2012. Med den dominerende stillingen som arbeidsinnvandring har fått som innvandringsgrunn, er det kanskje ikke overraskende at det er denne formen for innvandring som får mest oppmerksomhet, og dermed også trekker til seg flest kritiske merknader, når det er snakk om innvandring. Noe paradoksal er dette likevel ettersom det jo er arbeidsinnvandrere som er mest økonomisk lønnsomme for landet de flytter til, mens flyktninger mottas av humanitære grunner.

5.2. Hva med de økonomiske konjunkturerne?

Tidligere analyser av SSBs data om holdninger til innvandrere har antydnet at det kan være en sammenheng mellom økonomiske konjunkturer og holdninger til innvandrere (Blom 2010a). Oppgang i arbeidsledigheten har tidligere vist en tendens til å gå sammen med en reduksjon i andelen som verdsetter innvandrere i arbeidslivet og som synes innvandrere bør likebehandles på arbeidsmarkedet. Når vi denne gang påviser en signifikant nedgang i tilslutningen til to av de tre

² 25 500 arbeidsinnvandrere av totalt 56 600 ikke-nordiske innvandrere (Statistisk sentralbyrå 2013a). Tallet på innvandrete nordiske statsborgere (utenom norske) i 2012 var for øvrig 9 400 (Statistisk sentralbyrå 2013b).

utsagnene som berører innvandrere på arbeidsmarkedet³, er det nærliggende å tenke seg at dette *kan* ha en sammenheng med varsler om dårligere økonomiske tider. Tall fra Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV 2013) viser at andelen helt ledige i prosent av arbeidsstyrken var den samme i 2013 som i 2012 i årets tre første måneder (2,6 prosent). De følgende månedene lå ledigheten 0,1 eller 0,2 prosentpoeng høyere i 2013 enn i samme måned året før. Den sesongjusterte tidsserien over antall helt ledige steg likeledes jevnt fra 65 600 personer i januar 2013 til 69 500 i mai. I juni gikk antallet helt ledige ned med 400 personer før det igjen steg til 69 500 personer i mai. Tallet økte ytterligere med 1 100 personer i august. Selv om endringene må sies å være relativt små, ble de likevel gjenstand for mye omtale i media under overskriften ”stigende ledighet”.

Ifølge Arbeidskraftundersøkelsene (Statistisk sentralbyrå 2013c), som er basert på intervjudata og har en litt annen definisjon av arbeidsledighet enn NAV, økte den sesongjusterte arbeidsløsheten mot slutten av 2012 med 0,5 prosentpoeng og har siden ligget stabilt rundt 3,5 eller 3,6 prosent gjennom størstedelen av 2013 (lavere i juni). Tallene viser ikke noen økning i ledigheten i månedene før årets datainnsamling, men sammenliknet med AKU-tall for 2012 er andelen ledige i 2013 systematisk noe høyere.

I SSBs artikkel om ”konjunkturtendensene for Norge og utlandet”, publisert 30. mai 2013, karakteriseres situasjonen ved overskriften ”pause i konjunkturoppgangen” (Statistisk sentralbyrå 2013d), og Økonomiske analyser 3/2013, publisert samme dato, er opptatt av hva som må til for at ”oppgangen i norsk økonomi [skal] komme ut av det hvileskjæret som den nå har tatt” (Statistisk sentralbyrå 2013e). Situasjonen males således ikke i de mest dystre farger, og vi har vanskelig for å se at makroøkonomiske nedgangstegn av en størrelsesorden som beskrevet her, skulle kunne utløse så vidt store endringer i holdningene til innvandrere på arbeidsområdet som våre data viser.

Ting kan likevel tyde på at deler av befolkningen hadde et mer pessimistisk syn på utviklingen i norsk økonomi da datainnsamlingen ble innledet 1. juli i år. Det framgår blant annet av det såkalte Forventningsbarometeret (2013) for andre kvartal 2013, en undersøkelse som gjennomføres kvartalsvis av TNS Gallup og Finans Norge (FNO, tidligere Sparebankforeningen). Undersøkelsen tar sikte på å måle befolkningens oppfatning av henholdsvis egen husstands og landets økonomi på intervjutidspunktet (sett opp mot året før) og et år fram i tid. Er den bedre, verre eller omtrent uendret? Det blir også spurt om tiden er inne for kjøp av større husholdningsartikler. Barometerverdien beregnes som et gjennomsnitt av differansen mellom andelen optimistiske og pessimistiske svar for de fem spørsmålene som stilles. Barometeret viser en beskjeden nedgang i verdi fra første til andre kvartal 2013 (fra 25,8 til 22,8). Nedgangen er prosentvis størst for spørsmålet om landets forventede økonomi neste år (fra 12,5 til 8,0).

5.3. Langsiktige perspektiver på ulemper ved innvandring

I vår søken etter hva som kan ha påvirket opinionen til å uttrykke en mindre imøtekommende holdning på to av spørsmålene om innvandrere på arbeidsmarkedet, kan det være aktuelt å framheve mediedebatten i løpet av våren om langsiktige og kortsiktige økonomiske konsekvenser av innvandringen. Et naturlig startpunkt kan være den flerkulturelle ukeavisen Utrops lansering av en rapport 21. mars under overskriften ”Innvandringsregnskap viser milliardoverskudd” (Utrop 2013). Rapporten er utarbeidet av analysebyrået NyAnalyse (2013) og tar sikte på å vise - i motsetning til en tidligere SSB-rapport (Holmøy og Strøm 2012) om statsfinansielle konsekvenser av innvandring - at innvandring gir vertslandet en solid økonomisk gevinst. Utrop-rapporten utsettes snart for kritikk fra forskjellige

³ Ikke utsagnet om likebehandling (”Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn”).

hold idet den beskyldes for å ha et for kort tidsperspektiv og for å utelate viktige utgiftsposter.

Noen uker senere har Finansavisen et stort oppslag på forsiden under overskriften ”Innvandring er ulønnsomt: Minus 4,1 mill. for hver ikke-vestlig”. Avisen har regnet videre på tallene i Holmøy og Strøm (2012) og funnet at de vel 15 400 innvandrerne som Finansavisen kaller ”ikke-vestlige” og som innvandret (netto) til Norge i 2012, vil koste den norske stat 63 milliarder 2012-kroner i netto påløpte og framtidige kostnader. Det blir 4,1 millioner per ”ikke-vestlig” innvandrer i løpet av årene 2015-2100. Videre hevder avisen at hvis den ikke-vestlige innvandringen fortsetter i samme størrelsesorden som de fem siste årene, vil de totale kostnadene summere seg til 4 100 milliarder kroner netto, tilsvarende verdien av Statens pensjonsfond utland og statens Statoil-aksjer. Beløpet oppjusteres senere av Finansavisen til 4 262 milliarder.

I dagene og ukene som følger gjentas varianter av disse tallene i en mengde oppslag i media samtidig som nye tall basert på andre, men liknende, forutsetninger fortsetter å komme. Tallene dukker selvfølgelig også opp i det politiske ordskiftet i opptakten til stortingsvalget. Beløpene størrelse varierer etter en rekke forskjellige forhold: hvorvidt de gjelder innvandrere som hittil har kommet, som har kommet etter 2005 (under den rødgrønne regjeringen) eller som kommer i framtiden hvis nåværende nivå for innvandring fortsetter. De varierer også etter om de hevdes å gjelde alle innvandrere under ett, per innvandrer, per ikke-innvandrer, per skattebetaler som ikke er innvandrer, eller per innvandrer som ikke er flyktning. Det kan også variere om tidshorisonten for beløpene som oppgis er 2100 eller per det enkelte år fram til 2100. Selv om det også fremmes alternative synspunkter, synes det likevel klart at mediebildet på området innvandring/arbeidsinnvandring våren og sommeren 2013 i en viss forstand stod i de store utgifters tegn.

5.4. Kortsiktige perspektiver på ulemper ved innvandring

Foruten disse langsiktige perspektivene på lønnsomheten ved innvandring, rettes oppmerksomheten etter hvert mot mer kortsiktige perspektiver. Spørsmål som reises, er faren for at innvandrere kan komme til å fortrenge annen arbeidskraft og spørsmålet om eksport av trygder til utlandet. Etter at SSB i slutten av juni publiserte registerbasert statistikk per 4. kvartal 2012 over sysselsetting blant bosatte innvandrere og blant ikke-bosatte utlendinger på korttidsopphold (under 6 måneder) (Statistisk sentralbyrå 2013gh), skriver Dagens Næringsliv at så godt som alle nye jobber som ble skapt året før, gikk til innvandrere. ”I løpet av 2012 økte sysselsettingen med nesten 38 000 personer. Av dette gikk nesten 27 000 jobber til innvandrere bosatt i Norge. Resten gikk til utlendinger på korttidsopphold.”

En LO-økonom som intervjues om saken, uttrykker bekymring for at svake grupper - som tidligere ankomne innvandrere, personer med helseproblemer og unge - kan bli fortrent fra arbeidsmarkedet av arbeidsinnvandrere. Betydningen av arbeidsinnvandring for lønnsdannelsen i bransjen bringes også opp. Mens representanter for regjeringen hevder at arbeidsinnvandring forhindrer renteøkning og press i økonomien, viser LO til problemer som innvandringen skaper for evnen til å holde lønnsnivå og arbeidsvilkår oppe.

Innvandrerens adgang til å bringe med seg trygderettigheter til hjemlandet tas også opp foran årets feltarbeidsperiode. Momenter som framheves er at verdien av trygdeytelsene er spesielt stor i lavkostland og fungerer dermed som ekstra insentiv for å komme til Norge så lenge utbetalingene skjer etter norske priser og lønninger. Etter bare en times arbeid i Norge har utlendinger fra EØS-området rett på dagpenger i Norge, hvis de har hatt inntekt over et minstenivå i hjemlandet eller et annet EØS-land året før de kommer til Norge og er registrert som arbeidssøkere i Norge. Arbeidstakere i Norge har også rett på andre eksporterbare ytelser som uføretrygd, barnetrygd og kontantstøtte. Kritikere omtaler Norge som ”hele

Europas trygdekontor”, og de hevder det har funnet sted ”en eksplosjon i trygdeeksporten”.

Det kan synes etter hvert å bli mer omtale av denne type fenomen framfor de mer abstrakte og langsiktige beregningene av statsfinansielle forpliktelser ved arbeidsinnvandring. Den klassiske bekymringen for innvandrere som ”tar jobbene våre” og underbyr ”lønningene våre” begynner å dukke opp - både som nyhetsstoff i media og som erfart virkelighet for noen utsatte grupper på arbeidsmarkedet.

5.5. Debatt om spørsmålene i holdningsundersøkelsen

Et nytt innvandrrelatert tema kommer i medias søkelys midtveis i juli (uke 29) idet Vårt Land (15. juli) gjør kjent over hele forsiden - basert på fjorårets SSB-undersøkelse av holdninger til innvandrere - at ”7 av 10 mener innvandrere beriker norsk kultur”. I artikkelen heter det at ”SSB har avdekket nordmenns holdninger til innvandrere over en tiårsperiode. Nordmenn blir stadig mer positive til innvandrere”. Foranledningen for oppslaget er at Respons analyse har gjort en undersøkelse for Bergen kommune som viser at 96 prosent av bergenserne enten er positive eller nøytrale til at det bor innvandrere i nabolaget. Åtte av ti i Bergen mener at innvandrere er en berikelse for samfunnet. Artikkelen inneholder også et intervju med en stortingsrepresentant for Fremskrittspartiet som avviser resultatene i undersøkelsen.

58 lokalaviser i tillegg til et titalls nettaviser og landsdekkende aviser formidler NTB-meldingen om ”nyheten” fra Vårt Land under overskriften ”Stadig flere er positive til innvandrere”. Saken tas også opp i programposten Dagsnytt 18 samme kveld. Dagbladets nettutgave bringer senere på dagen et intervju med lederen for Oslo Høyre som distanserer seg fra Fremskrittspartiets syn, og det samme gjør også Oslos ordfører. Bergens Tidende tar opp tråden neste dag i en tosiders reportasje under overskriften ”Innvandrerne redder bygdeturismen” om betydningen av arbeidsinnvandring for hotelldriften på Vestlandet. VG, Stavanger Aftenblad, Dagbladet, Klassekampen, Dagsavisen, Vårt Land og Sunnmørsposten følger også opp saken, dels på kommentarplass. Representanten for Fremskrittspartiet utdyper sine kritiske merknader i en kronikk i Dagbladet 18. juli. En av innvendingene mot undersøkelsen er at spørsmålene som stilles ikke differensierer mellom ulike kategorier av innvandrere etter innvandringsgrunn og landbakgrunn. Liknende synspunkter framføres i Finansavisen på lederplass (19. juli).

Det er neppe gunstig for gjennomføringen av datainnsamlingen at tidligere års formuleringer og resultater ”luftes” i media mens intervjuingen foregår. Det kan forstyrre svarprosessen på uforutsigbare måter. Kritiske merknader har mest sannsynlig virket negativt på deltakelsen eller gitt økt sannsynligheten for kritiske svar på spørsmålene - hvis de har hatt noen effekt. Som vi så foran, har imidlertid frafallet bare økt med 2,2 prosentpoeng siden forrige intervjurunde. Det er likeledes et faktum at langt de fleste oppslagene i avisene bare formidlet NTB-meldingen om resultatene. Den inneholdt ikke de kritiske kommentarene som ble reist mot undersøkelsen i noen av de landsdekkende avisene. Det kan bety at de som bare leste NTB-meldingene om ”stadig flere positive til innvandrere”, like gjerne kan ha blitt påvirket i ”innvandervennlig” retning - hvis de lot seg påvirke.

Selv om mange aviser trykket NTB-meldingene, er det selvsagt de landsdekkende avisene, i tillegg til radio og nyheter på nett, som hadde størst gjennomslagskraft, og her kom også opponentene mot undersøkelsen til orde. Konklusjonen blir følgelig at det er omtrent uråd å predikere noen entydig effekt i den ene eller andre retning i kjølvannet av medieoppmerksomheten som ble undersøkelsen til del under årets datainnsamling.

5.6. Mindre motstand mot multikulturalisme?

På spørsmålet om hvorfor oppslutningen om påstanden "*Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig*" gikk ned med 4 prosentpoeng siden 2012 - også dette en statistisk signifikant endring - har vi ingen gode forslag til svar. Det mest "logiske" ville være at påstanden fikk *større* oppslutning ettersom et sentralt aspekt ved "forskjelligheten" mellom innvandrere og majoritetsbefolkningen er de førstnevntes lavere sysselsetting (særlig blant kvinner). Hvis bekymringen er utviklingen i framtidige offentlige budsjetter, burde det være nærliggende å si seg enig i det nevnte utsagnet. I stedet har andelen enige gått noe *ned*.

Vi har likeledes vansker med å se for oss mulige eksempler på at assimilasjonstrykket i samfunnet skulle ha blitt mindre i løpet av det siste året. Motstand mot tildekking av kvinner og frykt for at ungdom orienterer seg mot fundamentalistisk islam, har neppe avtatt - snarere tvert om.

Det er mulig at den observerte svingningen simpelthen er et resultat av tilfeldig variasjon. Vi velger inntil videre å legge mindre vekt på dette funnet.

5.7. Kan endringen i undergruppenes svarmønstre gi noen hint?

Med utgangspunkt i årets og fjorårets vedleggstabeller kan vi undersøke hvilke subgrupper som har endret holdning mest og minst på de aktuelle spørsmålene. Når det gjelder påstanden at *innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv*, er det særlig de yngste (16-24 år) og personer med utdanning på grunnskole- og videregående nivå som har nedgang i andelen enige. Etter kjønn er det ingen forskjell. Geografisk har endringen vært klart minst i Østlandsområdet og de mest urbane strøk, mens den har vært størst i Nord-Norge. Etter økonomisk hovedaktivitet har andelen enige gått mest ned blant elever/studenter.

Med hensyn til den andre påstanden, at *ikke-nordisk arbeidsinnvandring bidrar positivt til norsk økonomi*, er nedgangen i andelen enige noe større blant kvinner enn menn. Etter alder er nedgangen i oppslutning minst blant de yngste og størst blant de nest yngste (25-44 år), og etter utdanning er den like stor på alle nivåer unntatt det høyeste. På høyeste utdanningsnivå går endringen i motsatt retning av hovedtendensen, idet påstanden har litt større støtte i 2013 enn i 2012. Geografisk er reduksjonen i tilslutning minst i sentrale strøk på Østlandet og størst i Nord-Norge, slik tilfelle også var for den første påstanden. Etter hovedaktivitet er nedgangen størst blant pensjonister og trygdemottakere, men gjør seg og gjeldende blant personer i inntektsgivende arbeid.

Den tredje og siste signifikante endringen gjelder som nevnt påstanden at *innvandrere bør bli mest mulig "lik nordmenn"*. Etter kjønn er nedgangen i andelen enige noe større blant kvinner enn menn, og etter alder noe større blant de eldste og de yngste. Etter utdanning er det de utdannede på midlere nivå (videregående eller kort høyere utdanning) som viser størst nedgang i andelen enige. Den geografiske profilen i nedgangen er ganske bred, og etter økonomisk hovedaktivitet er det både elever/studenter og trygdede/pensjonister som slutter mindre opp om utsagnet.

Hva gir dette av innsikt? Gruppene som står bak endringene på spørsmålene om arbeid virker såpass forskjellige, at det kan være misvisende å tolke endringene som uttrykk for samme underliggende tendens. Nedgangen i oppslutningen om det *første* utsagnet kan synes å være avgrenset til et noe marginalisert ungdomssegment. Det kan være frykt for å bli utmanøvrert på arbeidsmarkedet før de selv har sikret sin posisjon, som kan ligge bak deres holdningsendring.

Personene som endret standpunkt på det *andre* spørsmålet om arbeid, synes å tilhøre et bredere segment av befolkningen. Det er nærliggende å tenke seg at endringene i denne variabelen kan ha sammenheng med mediedebatten om de langsiktige virkningene av arbeidsinnvandringen. Vi merker oss for øvrig at det aktuelle utsagnet er formet som en påstand om en makroøkonomisk sammenheng og ligger således innholdsmessig nærmere temaet som stod i fokus i mediedebatten.

Muligheten til å forstå bakgrunnen for den *tredje* signifikante holdningsendringen har ikke blitt særlig forbedret etter granskningen av vedleggstabellene. Det kan synes som at grupper som vanligvis inntar motsatte standpunkter, liberale og tradisjonelle, begge har blitt noe mindre opptatt av å anbefale tilpasning til den norske væremåten. Hva som kan ha fått dem på disse tankene, ligger imidlertid fortsatt i mørke.

6. Holdninger etter bakgrunnskjenntegn

Holdningene til innvandrere og innvandring varierer etter demografiske og sosiale kjenntegn i befolkningen. Tabellene i vedlegg B bak i rapporten belegger dette. Der er holdningsvariablene brutt ned etter kjønn, alder, utdanningsnivå, bostedsstrøk, landsdel, økonomisk hovedaktivitet, antall arenaer med kontakt til innvandrere, kontakt med antall innvandrere, hyppighet av kontakt, personlig erfaring med kontakt og egen majoritets- eller innvandrerbakgrunn. For å gjøre det lettere å få tak i hovedtendensen i tabellene er her kategoriene "helt (u)enig" og "nokså (u)enig" slått sammen til "(u)enig".

Tabellene danner grunnlaget for kommentarene nedenfor. Alle fordelingene er veid med frafallsvekter etter utdanningsnivå. Tabellene er ordnet etter hvilken uavhengig variabel som benyttes, på samme måte som omtalene i dette kapitlet. Variablene for kontakt med innvandrere opptrer både som avhengige og uavhengige variabler. Samme variabel ville da kunne opptre både som uavhengig og avhengig variabel i samme tabell, men disse tabellene er utelatt.

Når variablene "Kontakt med hvor mange innvandrere?", "Hvor ofte kontakt med innvandrere?" og "Personlig erfaring med innvandrerkontakt" opptrer som *avhengige* variabler, utelater vi kategorien "Har ikke kontakt" for å unngå at svarfordelingen mellom de øvrige kategoriene i for stor grad framstår som residualer til andelen uten kontakt. Dette er nytt i forhold til tidligere år. Ved å utelate denne kategorien ser vi lettere hvordan de øvrige kategoriene i den avhengige variabelen varierer etter kjønn, alder, utdanning osv for den delen av befolkningen som *har* kontakt med innvandrere. Hvor stor andel som er uten kontakt med innvandrere, framgår i stedet av tabellene over antall arenaer med kontakt til innvandrere etter de uavhengige variablene.

Vi beholder imidlertid kategorien "har ikke kontakt" når kontaktvariablene opptrer som *uavhengige* variabler i tabellene. Dette påvirker ikke fordelingen mellom kategoriene i den avhengige variabelen, og den enkelte kan selv avgjøre om hun/han vil sammenlikne utfallet på den avhengige variabelen for de forskjellige gradene av kontakt også med utfallet for dem som er uten innvandrerkontakt.

6.1. Kjønn

Fjorårets undersøkelse viste noe uventet at kvinner var mer kritiske til innvandrere både når det gjaldt spørsmålet om misbruk av sosiale velferdsordninger og når det gjaldt innvandrere som kilde til utrygghet. Denne tendensen er ikke til stede i årets undersøkelse for disse spørsmålene. Hovedtendensen er enten ingen vesentlig forskjell etter kjønn eller at kvinner inntar noe mer liberale eller innvandrervennlige holdninger. Eksempler på det siste finner vi blant annet i spørsmålene om innvandrernes bidrag til kulturell berikelse, hvorvidt målet er å bli lik nordmenn, ubehag ved innvandrere som nabo og flyktningers adgang til opphold i Norge. Mens

45 prosent av mennene mener det bør bli vanskeligere å få opphold, er 39 prosent av kvinnene av samme mening. Tilsvarende mener 52 prosent menn at innvandrere bør etterstrebe full assimilering, mot 45 prosent kvinner. Kvinner oppgir likeledes i større grad enn menn å ha kontakt med innvandrere på tre eller flere arenaer og finner kontakten oftere ”hovedsakelig positiv”.

Det er likevel et par spørsmål på området arbeid der kvinner uttrykker en noe mindre inkluderende holdning enn menn. Kvinner er mindre tilbøyelige enn menn til å samtykke i at innvandrere i Norge bør ha samme muligheter på arbeidsmarkedet som nordmenn (4 prosentpoengs differanse), og de er også noe mindre enige i at arbeidsinnvandring fra land utenfor Norden bidrar positivt til norsk økonomi (også 4 prosentpoengs differanse).

6.2. Alder

Tre hovedmønstre kan iakttas når det gjelder hvordan holdningene til innvandrere og innvandring varierer etter aldersgrupper. I fjorårets undersøkelse var dette ikke like tydelig som i årets.

For det første forekommer det at den nest yngste aldersgruppen (25-44 år) er den som gir mest innvandrervennlige svar, mens de yngste (16-24 år) og de ”halvgamle” (45-66 år) gir nokså like svarfordelinger. Den eldste aldersgruppen (67-79 år) er nesten uten unntak den mest skeptiske. For eksempel er 58 prosent i aldersgruppen 25-44 år uenige i at *”Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene”*, mens 48-49 prosent gir uttrykk for dette standpunktet i aldersgruppene rett over eller rett under. Blant de eldste er bare 41 prosent uenige i påstanden. Vi finner for øvrig også at det er i aldersgruppen 25-44 år at andelen med daglig kontakt med innvandrere er størst (42 prosent).

Som vi skal se i avsnitt 6.3 er det også klare sammenhenger mellom utdanningsnivå og holdning til innvandrere og innvandring. Personer med høy utdanning er gjennomgående mer innvandrervennlige enn lavt utdannede. Dette påvirker også sammenhengen mellom alder og holdning idet andelen med utdanning på kort eller lang universitets-/eller høgsolenivå er betydelig høyere i den nest yngste aldersgruppen enn i den yngste (henholdsvis 43 mot 8 prosent når respondenter med uoppgitt utdanningsnivå holdes utenfor). Dette skyldes selvfølgelig at mange i den yngste aldersgruppen foreløpig er for unge til å ha påbegynt universitetsstudier.

I en del holdningsspørsmål er det likevel de yngste som inntar de mest liberale standpunktene. Dette er den andre tendensen som kan iakttas i materialet. De øvrige aldersgruppene framstår som mindre positivt innstilt med økende alder. Vi finner dette mønsteret i reaksjonen på påstanden om innvandrere som ”en kilde til utrygghet i samfunnet”. Vi finner det også i reaksjonen på påstanden at innvandrere ”bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig” og i spørsmålet om aksept av innvandrere som svigersønner/-døtre. Restriktive holdninger på disse områdene kan tolkes som en form for paternalisme, og mange i den yngste aldersgruppen distanserer seg fra det. Andelen som ville føle ubehag ved at en innvandrer gifter seg inn i familien, halveres fra 37 prosent blant de eldste til 18 prosent blant de yngste. Andelen uten kontakt med innvandrere viser et liknende monotont mønster; den er lavest blant de yngste (13 prosent) og høyest blant de eldste (58 prosent).

Det tredje mønsteret opptrer der de tre yngste aldersgruppene er omtrent samstemte i sine holdninger, mens den eldste aldersgruppen står fram som den mest kritiske. Vi finner dette i reaksjonen på påstanden om at innvandrere bør ha ”samme mulighet til arbeid som nordmenn”, i spørsmålet om ubehag ved å ha innvandrere som nabo og påstanden at arbeidsinnvandring er positivt for landets økonomi. Den sistnevnte påstanden er 66-67 prosent i de tre yngste aldersgruppene enige i, mens andelen enige er noe lavere i den eldste aldersgruppen (62 prosent).

6.3. Utdanningsnivå

Det er ingen overraskelse at vi også denne gangen finner en klar sammenheng mellom utdanningsnivå og holdningene til innvandrere og innvandring. Igjen er det slik at de mest liberale, tolerante eller ”innvandervennlige” standpunktene eksponeres av de høyt utdannede, mens mer kritiske standpunkter gjør seg gjeldende blant personer med utdanning på grunnskolenivå. Det varierer imidlertid noe hvorvidt personer med lang høyere utdanning (5-8 år) framstår som mer velvillige enn personer med kort høyere utdanning (1-4 år). Noen ganger er det også liten forskjell i holdningene til personer med grunnskole versus videregående skole.

Denne gangen er det likevel mange holdningsindikatorer som viser en klart monoton sammenheng med utdanningsnivå. Forskjellen kan være til dels betydelig mellom personer med laveste og høyeste utdanningsnivå. Mens for eksempel bare 13 prosent av dem med lang høyere utdanning er enige i at ”*Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene*”, er hele 44 prosent av de grunnskoleutdannede av denne oppfatning. Likeledes er 57 prosent av de grunnskoleutdannede enige i at ”*Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge*”, mot hele 83 prosent av de universitets- og høgscoleutdannede med lang utdanning.

Det er også slik at 46 prosent av de lavest utdannede mener innvandrere flest utgjør en kilde til utrygghet i samfunnet, mot 19 prosent av de høyest utdannede. De høyest utdannede er også mindre tilbøyelige (19 prosent) til å svare at det bør bli vanskeligere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i landet, i motsetning til de grunnskoleutdannede der hele 51 prosent er av denne oppfatning.

På noen områder er imidlertid sammenhengen mellom utdanningsnivå og holdninger ikke monoton. Det kan for eksempel forekomme at forholdet mellom holdninger og de to nivåene av høyt utdannede eller mellom grunnskole- og videregående skolenivå er omsnudd eller omtrent lik. Vi finner slike ”avvik” i spørsmålet om en sønn eller datter skal få gifte seg med en innvandrer, innvandreres muligheter til arbeid sammenliknet med nordmenn, innvandrere som hjemmehjelp, og innvandrere som nabo. Det er heller ikke alltid monotone sammenhenger mellom utdanningsnivå og kontakt med innvandrere. Der det forekommer slike ”reversaler”, er likevel hovedtendensen at holdningene blir mer imøtekommende med økende utdanningsnivå.

6.4. Bostedsstrøk

Nesten uten unntak finner vi at velviljen mot innvandrere og innvandring er størst i de mest tettbygde strøk og minst i spredtbygde områder. Forskjellen mellom ytterpunktene kan være markante som i spørsmålet om innvandrere som naboer, der bare 2 prosent i de største byene ville finne dette vanskelig, mot 8 prosent i spredtbygde områder. I tettbygde strøk med minst 100 000 innbyggere er det likeledes 7 prosent som misliker tanken på å skulle ha en hjemmehjelp med innvandrerbakgrunn, mot 12 prosent i spredtbygde strøk. Ønsket om å gjøre det lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, har støtte blant 3 prosent i spredtbygde strøk, mot 11 prosent i de mest urbane områdene. Andelen som ikke har kontakt med innvandrere, er også mer enn dobbelt så høy i spredtbygde som i tettbygde strøk med mer enn 100 000 innbyggere (henholdsvis 35 mot 15 prosent).

Derimot er det som oftest ikke helt monotone sammenhenger å finne mellom de to ytterpunktene. Noen ganger er for eksempel skepsisen mot innvandrere større i tettbygde strøk med fra 2 000 til 20 000 innbyggere enn i tettbygde strøk med under 2 000 innbyggere. Dette er tilfelle for påstanden om at innvandrere misbruker de sosiale velferdsordningene og i spørsmålet om å mislike å få en innvandrer som svingersønn/-datter. Helt monotone sammenhenger etter bostedsstrøk forekommer imidlertid når det gjelder påstanden ”*Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet*”. Oppslutningen om denne påstanden varierer fra

51 prosent i spredtbygde strøk, via henholdsvis 38, 35 og 32 prosent med økende folketetthet, til 26 prosent i tettbygde strøk med over 100 000 innbyggere. Et tilsvarende bilde finner vi når det gjelder andelen som vurderer den personlige erfaringen med innvandrerkontakt som *"hovedsakelig positiv"*.

Ettersom eksponeringen for innvandrere er mer sparsom i spredtbygde strøk enn i storbyene og (som vi skal se) velviljen overfor innvandrere er større blant dem som har personlig kontakt med innvandrere, kunne vi forvente å finne mest positive holdninger i de mest tettbygde strøk. Det er da også det vi finner. Dette kan imidlertid også ha sammenheng med at utdanningsnivået er langt høyere i tettbygde strøk. Andelen med lang utdanning på universitets- og høyskolenivå er for eksempel 17 prosent i tettbygde strøk med over 100 000 bosatte mot 4-5 prosent i spredtbygde strøk og tettbygde strøk med under 20 000 innbyggere. På den annen side har Pettersen (2009) vist i en studie av innvandrere i norske kommuner at integreringen (målt ved andelen sysselsatte) har vært bedre i små enn i store kommuner. Det skulle en kanskje tro ville virke i motsatt retning?

6.5. Landsdel

Sammenhengen mellom holdninger og landsdel er mindre entydig enn mellom holdninger og bostedsstrøk og dermed også vanskeligere å oppsummere. Riktignok finner vi nå som tidligere en klar tendens til at befolkningen i Akershus og Oslo er blant de mest innvandrervennlige, men i noen spørsmål er det også andre landsdeler som uttrykker liberale holdninger i omtrent samme omfang som befolkningen i hovedstadsområdet. Det gjelder for eksempel Trøndelag med hensyn til å avvise påstanden *"Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene"* (57 prosent) og med hensyn til å støtte påstanden *"Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge"* (73 prosent). Det gjelder også Vestlandet og øvrige Østlandet med hensyn til å avvise påstanden *"Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet"* (54-55 prosent). Støtten til påstanden *"Innvandrere flest bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig"* er for øvrig omtrent den samme på Vestlandet som i Akershus og Oslo (41-42 prosent), om lag 10 prosentpoeng lavere enn i de andre landsdelene.

I de tre påstandene om arbeid er imidlertid befolkningen i Akershus og Oslo mer velvillige enn befolkningen i de øvrige landsdelene. Det gjelder synet på (1) innvandreres innsats i norsk arbeidsliv, der 81 prosent mener at innsatsen er nyttig, (2) i oppfatningen at innvandrere i Norge bør ha samme muligheter til arbeid som nordmenn (88 prosent enige) og (3) i vurderingen av den ikke-nordiske arbeidsinnvandringens betydning for norsk økonomi, der 75 prosent av befolkningen i Akershus og Oslo er positiv. For disse tre påstandene er det for øvrig én landsdel - Nord-Norge - som konsekvent inntar den mest kritiske holdningen. Andelen som er enige i de tre påstandene i denne landsdelen er henholdsvis 17, 9 og 25 prosentpoeng lavere enn i Akershus og Oslo. For ett år siden var situasjonen annerledes: da var andelen enige i Nord-Norge på nivå med Akershus og Oslo når det gjaldt påstanden om nytten av innvandrernes innsats i arbeidslivet og betydningen av arbeidsinnvandringen for norsk økonomi.

Akershus og Oslo skiller seg også ut med noe mer aksepterende holdninger enn de øvrige landsdelene når det gjelder å tolerere å få en innvandrere som svigersønn eller -datter (19 prosent), og når det gjelder å ønske lettelse i asylsøkeres mulighet til å få opphold i landet (10 prosent). Det er likeledes - i år som i fjor - befolkningen i Akershus og Oslo som rapporterer mest kontakt med innvandrere.

Hvilke av de sju landsdelene framstår som minst innvandrervennlige? Vi har sett at Nord-Norge er kandidat til denne posisjonen i spørsmålet om innvandreres innsats på arbeidsmarkedet. Andre kandidater er Hedmark og Oppland, Østlandet ellers og Agder og Rogaland. De tre sistnevnte er sammen om gi størst støtte til påstanden *"Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene"* (35-36 prosent enige). Hedmark og Oppland er likeledes den av landsdelene som gir størst

tilslutning til påstanden ”Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet” (43 prosent), mens Østlandet ellers skårer høyest når det gjelder andelen som synes det ville være ubehagelig å få en hjemmehjelp med innvandrerbakgrunn. Agder og Rogaland er på sin side den av landsdelene hvis befolkningen i minst grad ville ønske å få en innvandrer som svigersønn eller svigerdatter. Flere av disse tendensene kjenner vi igjen fra tidligere år.

6.6. Økonomisk hovedaktivitet

På grunnlag av et sett med intervju spørsmål om arbeidsforhold, skolegang/studier og mottak av offentlige ytelser kan intervju personene deles i tre kategorier etter hva vi vil kalle ”økonomisk hovedaktivitet”. Disse er inntektsgivende arbeid, skolegang/studier og mottak av trygde/pensjoner. Til sistnevnte kategori regnes mottak av AFP, alderspensjon, etterlatte-/enkepensjon, uførepensjon, stønad til enslig forsørger, ledighetstrygd eller avtjening av verneplikt.

Mønsteret som framkommer når holdningene til innvandrere tabuleres mot disse tre kategoriene, er stort sett av to slag: 1) Personer i inntektsgivende arbeid og skoleelever/studenter er omtrent like innvandrervennlige, mens trygdede og pensjonister er mer negative. Noen ganger rangerer de sysselsatte litt over elevene/studentene når det gjelder innvandrervennlighet - for eksempel i spørsmålene om arbeid - andre ganger er det omvendt - som i spørsmålet om misbruk av velferdsordninger. De to gruppene kan også være omtrent helt samstemte - som i spørsmålet om innvandrere beriker kulturlivet. 2) Eller det kan være slik at elevene/studentene er klart mer innvandrervennlige enn de sysselsatte, mens de trygdede/pensjonistene er de mest kritiske.

Eksempler på det sistnevnte finner vi i synet på innvandrere som en kilde til utrygghet. 25 prosent av elevene/studentene er enig i påstanden at innvandrere medfører utrygghet, mot 33 prosent av de sysselsatte og 45 prosent av de trygdede/pensjonistene. Et annet eksempel er andelen som synes innvandrere bør bli mest mulig lik nordmenn. 31 prosent av elevene/studentene er enige i dette, mot 49 prosent av de sysselsatte og 55 prosent av de trygdede og pensjonistene. Et tilsvarende mønster kan iakttas når det gjelder motstand mot å få innvandrere giftet inn i familien.

Andelen *uten* kontakt med innvandrere varierer dertil stort mellom trygdede og pensjonister på den ene side (43 prosent) og sysselsatte eller skoleelever/studenter på den annen (henholdsvis 16 og 14 prosent). Blant dem som *har* kontakt med innvandrere, er det personer i inntektsgivende arbeid som har mest og hyppigst kontakt. Vel 30 prosent av de yrkesaktive oppgir å ha kontakt med flere enn ti innvandrere, og halvparten har daglig kontakt. Tilsvarende andeler for skoleelever og trygdede/pensjonister er lavere.

Det er ellers verdt å merke seg at de tre kategoriene av økonomisk hovedaktivitet er ulikt sammensatt med hensyn til alder og utdanningsnivå. 86 prosent av elevene/studentene er i alder 16-24 år, mens halvparten av de trygdede og pensjonistene er i alder 67-79 år. De yrkesaktive er på sin side for størstedelen mellom 25 og 66 år. Utdanningsnivået er også langt lavere blant elever/studenter enn i de to øvrige gruppene. Trass i dette målbærer elevene/studentene mer liberale holdninger enn de yrkesaktive i en rekke spørsmål.

6.7. Antall arenaer for kontakt med innvandrere

Bolken om kontakt med innvandrere innledes med et ja/nei-spørsmål med ordlyden ”Har du selv kontakt med innvandrere som bor i Norge, for eksempel på jobben, i nabolaget, blant venner, familie eller lignende?”. De som svarer ja, blir bedt om å utdype ”i hvilke sammenhenger” de har kontakt med innvandrere som bor i Norge. ”Er det på jobben, i nabolaget, (blant) venner og kjente, i nær familie eller på annen måte?”. Respondenten kan svare bekræftende på flere enn ett

alternativ. Svarene gir anledning til å telle opp hvor mange arenaer den enkelte har kontakt på. Relativt få (6 prosent) nevner fire eller fem arenaer, og de grupperes derfor sammen med dem som oppgir kontakt på tre arenaer (13 prosent).

Som tidligere finner vi klare sammenhenger mellom tallet på arenaer for innvandrerkontakt og holdningene som rapporteres. Tendensen er at kontakt på flere arenaer går sammen med mer innvandrervennlige holdninger. 40 prosent blant dem uten innvandrerkontakt synes for eksempel det ville være ubehagelig å få en innvandrer som svigersønn eller svigerdatter. Andelen synker til 27 prosent blant dem som har kontakt med innvandrere på én arena. Med kontakt på to arenaer går andelen ned til 18 prosent, og blant personer med kontakt på tre eller flere arenaer er det bare 13 prosent som er negative til en innvandrer som svigersønn-/datter. Dette kan leses som en indikasjon på at kontakt og kommunikasjon bryter ned frykt og vrangforestillinger, slik den såkalte "kontakthypotesen" hevder (McLaren 2003). Den andre muligheten er selvfølgelig at det er de med minst motforestillinger i utgangspunktet som i neste omgang er ivrigst etter å etablere kontakt.

Sammenhengen mellom antall kontaktarenaer og holdning til innvandrere og innvandring er monoton - foruten i eksempelet ovenfor - også i spørsmålene som gjelder misbruk av sosiale velferdsordninger, om innvandrere bør bli så like nordmenn som mulig, og om det bør bli lettere eller vanskeligere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i landet. Det er likeledes en klar tendens til at andelen som har kontakt med mange innvandrere (flere enn ti) og som har daglig kontakt, øker monotont med antall arenaer som inngår i kontakten.

Noen ganger finner vi imidlertid også at holdningene er relativt uendrete selv om antall kontaktarenaer øker fra to til tre eller flere. I noen tilfeller synes det som at holdningen er svakt mindre positive blant respondenter med kontakt på tre eller flere arenaer enn blant personer med kontakt på to, men disse forskjellene er i realiteten for små til å være statistisk signifikante. Det som derimot kan fastslås, er at personer med kontakt med innvandrere på én arena er mer velvillige enn personer som helt mangler kontakt, og at personer med kontakt på to eller flere arenaer er mer positivt innstilt enn personer med bare én kontakt.

6.8. Antall innvandrere som omfattes av kontakt

Personer som innledningsvis har svart at de har kontakt med innvandrere, får et tilleggsspørsmål om *hvor mange* innvandrere de har kontakt med. Svaralternativene er én, to til fire, fem til ti og flere enn ti. Kontaktvariablene opptrer her og i de to neste avsnittene som uavhengige. Vi tar med i tabellen også hvordan den avhengige variabelen fordeles for personer som ikke har kontakt med innvandrere.

På noen områder finner vi at jo flere innvandrere respondenten har kontakt med, desto mer velvillige er de til innvandrere. Påstanden "*Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene*" illustrerer dette. Uten kontakt med innvandrere er 39 prosent enig i utsagnet. Kontakt med én innvandrer reduserer andelen som er enig i utsagnet til 36 prosent. Etter hvert som tallet på innvandrere som personen har kontakt med øker videre, fra 2-4 via 5-10 og til 10+, synker andelen som tror på påstanden om misbruk av velferdsordningene til henholdsvis 33, 30 og 27 prosent.

Også andre indikatorer oppfører seg på tilsvarende måte etter hvert som tallet på innvandrere i omgangskretsen øker, for eksempel andelen som sier det ville være ubehagelig å få en innvandrer som svigersønn-/datter. Blant personer uten kontakt med innvandrere er det 40 prosent som - etter eget utsagn - ville føle ubehag ved en slik situasjon. Andelen synker til 22 prosent blant personer med kontakt med to til ti innvandrere og videre til 16 prosent blant personer som omgås flere enn ti innvandrere. Vi finner også at andelen med daglig kontakt med innvandrere varierer betydelig etter tallet på innvandrere som omfattes av kontakten. Det er derimot overraskende at andelen som karakteriserer kontakten med innvandrere

som ”hovedsakelig positiv”, synker monotont fra 81 prosent blant dem som har kontakt med bare én innvandrer til 69 prosent blant dem som har ti eller flere innvandrere i kontaktnettet. Det er motsatt av hva vi ville vente.

Vi finner for øvrig også holdningsindikatorer som ikke oppviser noen merkbar variasjon etter hvor mange innvandrere som omfattes av kontakten. Spørsmålene om innvandreres innsats i arbeidslivet, bidrag til kulturen og hvorvidt de utgjør en kilde til utrygghet i samfunnet, er eksempler på dette.

6.9. Hvor ofte kontakt med innvandrere?

Det neste tilleggsspørsmålet til personer som har kontakt med innvandrere, er ”Hvor ofte har du vanligvis kontakt med innvandrere?”. Svaralternativene er ”daglig”, ”ukentlig”, ”månedlig” og ”sjeldnere enn månedlig”. Hovedtendensen er at holdningene gjennomgående er mer innvandrervennlige blant dem som har hyppig kontakt enn blant dem som sjelden eller aldri har kontakt. Sammenhengen er imidlertid bare unntaksvis monoton, men utsagnet ”Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn” er et slikt unntak. Blant dem uten kontakt med innvandrere er 79 prosent enige i dette utsagnet, mens 90 prosent er enige blant dem med daglig kontakt.

Mer vanlig er det at to eller flere nabokategorier utløser omtrent samme oppslutning om eller avstandstaken fra en påstand, samtidig som andre nabokategorier kan oppvise klare forskjeller seg imellom når det gjelder holdninger. Påstanden ”Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet” kan tjene som eksempel. Her har personer uten kontakt med innvandrere eller med kontakt ”sjeldnere enn månedlig” en andel enige på om lag 50 prosent, mens andelen enige er 31 prosent blant dem som har månedlig, ukentlig eller daglig kontakt.

6.10. Personlig erfaring med innvandrerkontakt

Det tredje og siste tilleggsspørsmålet til dem som har kontakt med innvandrere, dreier seg om deres ”personlig erfaring” med kontakten med innvandrere. Er den ”hovedsakelig positiv”, ”både positiv og negativ” eller er den ”hovedsakelig negativ”? I de fleste tilfeller er det personer som finner kontakten ”hovedsakelig positiv”, som også framstår som mest innvandrervennlige på holdningsspørsmålene. Karakteriseres kontakten som ”både positiv og negativ”, er gjerne holdningen til innvandrere noe mindre velvillig innstilt. Minst positive holdninger har imidlertid personer som er uten noen form for innvandrerkontakt. Også fjorårets undersøkelse viste dette mønsteret.

Fra årets undersøkelse kan vi nevne at 49 prosent av dem som ikke har kontakt med innvandrere, er enige i at innvandrere flest utgjør en kilde til utrygghet i samfunnet. Andelen er 5 prosentpoeng lavere blant dem som synes kontakten er ”både positiv og negativ”, mens bare 27 prosent av dem som finner kontakten med innvandrere ”hovedsakelig positiv”, mener innvandrere flest er en kilde til utrygghet.

Et annet eksempel er andelen som synes det ville være ubehagelig med en innvandrer som svigersønn/svigerdatter. Uten kontakt med innvandrere er andelen som ville mislike denne situasjonen 40 prosent, mens 27 prosent er av samme oppfatning hvis de opplever kontakten som bare måtelig tilfredsstillende (det vil si svarer ”både og”). Minst skeptiske er de som finner kontakten med innvandrere som ”hovedsakelig positiv”. Bare 18 prosent av dem er negative til det omtalte scenariet.

Et av svaralternativene er som nevnt at kontakten oppleves som ”hovedsakelig negativ”. Det er imidlertid så få personer som svarer dette (bare seks), at det er uinteressant å omtale hva de svarer på de øvrige holdningsspørsmålene.

6.11. Innvandrere og deres norskfødte barn

En kombinasjon av variabelen innvandringskategori og landbakgrunn er benyttet til å konstruere kjennemerket ”innvandrere og deres norskfødte barn”. Med utgangspunkt i variabelen innvandringskategori finner vi 96 innvandrere (utenlandsfødte med to norskfødte foreldre) og 12 norskfødte med (to) innvandrerforeldre, til sammen 108 personer, i nettoutvalget. Disse deles i to etter landbakgrunn, det vil si eget eller foreldrenes utenlandske fødeland. Vi får da 53 personer med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika og 55 personer med bakgrunn Afrika, Asia (inkludert Tyrkia), Sør- og Mellom-Amerika og Oseania. Sistnevnte gruppe kalles av plasshensyn ”Med landbakgrunn den øvrige verden”. Restgruppen, personer med to eller én norskfødt forelder, kalles ”Den øvrige befolkningen” (eller i teksten ”majoritetsbefolkningen”).

Innvandrere og deres norskfødte barn framstår - ikke overraskende - som mer positive overfor innvandrere og innvandring enn majoritetsbefolkningen gjør. I tillegg er oftere innvandrere (og norskfødte med innvandrerforeldre) fra ”den øvrige verden” mer positivt innstilt enn dem som har bakgrunn fra Europa og Nord-Amerika. For eksempel er 81 prosent av innvandrerne fra ”den øvrige verden” enige i at innvandrere flest beriker kulturen i Norge, mens tilsvarende andel blant europeiske og nord-amerikanske innvandrere og resten av befolkningen er 68 prosent. Et liknende bilde gir påstanden at innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet. Bare 19 prosent av innvandrerne (og deres norskfødte barn) fra ”den øvrige verden” er enig i dette, mot 31 prosent av de vestlige innvandrerne og 37 prosent av majoritetsbefolkningen. Minst like tydelig ser vi det i vurderingen av hvorvidt det bør bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i landet. 26 prosent av innvandrerne fra Afrika, Asia osv. svarer bekreftende på dette, mot 10 prosent av de øvrige innvandrerne og bare 6 prosent av majoritetsbefolkningen.

Graden av kontakt med innvandrere er selvfølgelig også større blant dem som selv har innvandrerbakgrunn. Kontakt på tre eller flere arenaer er det 34 prosent av innvandrerne fra Europa og Nord-Amerika som har, mot 45 prosent av innvandrere og deres norskfødte barn fra ”den øvrige verden”. Tilsvarende andel for resten av befolkningen er 17 prosent. Andelen som har kontakt med flere enn ti innvandrere, er likeledes dobbelt så høy blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre (vel 40 prosent uansett landbakgrunn) som i den øvrige befolkningen (vel 20 prosent). Andelen med daglig kontakt med innvandrere er selvfølgelig også langt større blant innvandrere og deres norskfødte barn selv.

Noen overraskende tendenser forekommer imidlertid også. Vi finner for eksempel at innvandrere, spesielt de med bakgrunn fra Afrika, Asia osv, i større grad enn majoritetsbefolkningen er enige i at innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig. 60 prosent mener dette, mot 52 prosent av de vestlige innvandrerne og 48 prosent av den øvrige befolkningen. Det er også noe uventet at 15 prosent av innvandrerne med bakgrunn fra Europa og Nord-Amerika er skeptiske til å skulle få en innvandrer som hjemmehjelp, mens 11 prosent av de øvrige innvandrerne og 8 prosent av majoritetsbefolkningen er av samme oppfatning. Tilsvarende funn ble gjort for dette spørsmålet i fjor.

Litteratur

- Blom, S. (2010a): "Holdninger til innvandrere og innvandring", kapittel 6 i K. Henriksen, L. Østby og D. Ellingsen (red.): *Innvandring og innvandrere 2010*, Statistiske analyser 119, Statistisk sentralbyrå, <http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/sa119/sa119.pdf>
- Blom, S. (2010b): "Sammenlikning av holdninger i Norge og andre europeiske land, kapittel 7 i K. Henriksen, L. Østby og D. Ellingsen (red.): *Innvandring og innvandrere 2010*, Statistiske analyser 119, Statistisk sentralbyrå, <http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/sa119/sa119.pdf>
- Blom, S. (2011a): "Attitudes towards immigrants and immigration", chapter 6 in K. Henriksen, L. Østby and D. Ellingsen (eds.): *Immigration and immigrants 2010*, Statistical Analyses, Statistics Norway, http://www.ssb.no/a/english/publikasjoner/pdf/sa122/sa122_en.pdf
- Blom, S. (2011b): "Comparison of attitudes in Norway and other European countries", chapter 7 in K. Henriksen, L. Østby and D. Ellingsen (eds.): *Immigration and immigrants 2010*, Statistical Analyses, Statistics Norway, http://www.ssb.no/a/english/publikasjoner/pdf/sa122/sa122_en.pdf
- Blom, S. (2012): *Holdninger til innvandrere og innvandring 2012*, Rapporter 41/2012, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/93306?_ts=13c8b3d6c60
- Finansdepartementet (2013): *Perspektivmeldingen 2013*, Meld.St.12 (2012-2013).
- Forventningsbarometeret (2013): 2. og 3. kvartal, Finans Norge i samarbeid med TNS Gallup. <http://www.fnh.no/Hoved/Aktuelt/Sporreundersokelser/Forventningsbarometeret/forventningsbarometeret-2013/>
- Gulløy, E. (2008): *Levekår blant innvandrere 2005-2006, Dokumentasjonsrapport*, Notater 2008/5, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/notat_200805/notat_200805.pdf
- Holmøy, E. og B. Strøm (2012): *Makroøkonomi og offentlige finanser i ulike scenarioer for innvandring*, Rapporter 2012/15, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_201215/rapp_201215.pdf
- McLaren, L.M. (2003): Anti-immigrant prejudice in Europe: Contact, threat perception, and preferences for the exclusion of migrants, *Social Forces*, **81** (3), 909-936.
- NAV (2013): Hovedtall om arbeidsmarkedet oktober 2013. <https://www.nav.no/Om+NAV/Tall+og+analyse/Arbeidsmarked/Hovedtall+om+arbeidsmarkedet>
- NyAnalyse (2013): Nye elementer til innvandringsregnskapet med vekt på arbeid, utdanning og nyskaping, Rapport. Oppdrag for Utrop, mars 2013. <http://www.utrop.no/files/get/Sn8p/Rapport%20-%20Nye%20elementer%20til%20innvandringsregnskapet.pdf>
- Pettersen, S. V. (2009): *Innvandrere i norske kommuner. Demografi, levekår og deltakelse i arbeidsstyrken*, Rapporter 2009/36, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200936/rapp_200936.pdf

Statistisk sentralbyrå (2013a): Innvandrere, etter innvandringsgrunn, 1. januar 2013. 25 500 nye arbeidsinnvandrere i 2012.
<http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvgrunn>

Statistisk sentralbyrå (2013b): Innvandring og utvandring, 2012.
<http://www.ssb.no/innvutv> Statistikkbanken, tabell 05476: Innvandring, utvandring og nettoinnvandring, etter statsborgerskap.

Statistisk sentralbyrå (2013c): Arbeidskraftundersøkinga, sesongjusterte månedsvise tal, august 2013. Tabell 2: Sysselsetjing og arbeidsløyse for personar 15-74 år. Sesongjusterte tal, tremånaders glidande gjennomsnitt. Absolutte tall i 1000 og i prosent. <http://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/akumnd/maaned/2013-10-30?fane=tabell#content>

Statistisk sentralbyrå (2013d): Konjunkturtendensene for Norge og utlandet. Pause i konjunkturoppgangen. Artikkel. <http://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-og-publikasjoner/pause-i-konjunkturoppgangen>

Statistisk sentralbyrå (2013e): Konjunkturutviklingen i Norge, kapittel 2 i *Økonomiske analyser* 3/2013, s. 12-28. http://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-og-publikasjoner/_attachment/116033?_ts=13ef5cae920

Statistisk sentralbyrå (2013f): Registerbasert sysselsettingsstatistikk for innvandrere, 2012, 4. kvartal. Nesten 27 000 flere innvandrere i arbeid. <http://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/innvregsys>

Statistisk sentralbyrå (2013g): Sysselsatte på korttidsopphold i Norge, 2012, 4. kvartal. Markant vekst i sysselsatte på korttidsopphold. <http://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/kortsys>

UDI (2013): Årsrapport 2012, Statistikk, tabell 14.
<http://www.udi.no/arsrapport2012/Statistikk/Tabell-14-Asylsoknader-etter-statsborgerskap-2003-2012-/>

Utrop (2013): "Tjener milliarder på innvandrere", artikkel av Tika Sofia Leon, i nr. 12, årgang 10, 21.3.-11.4.2013, s. 6-7. <http://www.utrop.no/Nyheter/24612>

Vedlegg A: Spørreskjema

Spørsmål i Reise- og ferieundersøkelsen tredje kvartal 2013 Holdning til innvandrere og innvandring

Innv1a

Nå følger noen spørsmål om innvandring og innvandrere. Først noen påstander. Vil du for hver av de følgende påstandene si om du er helt enig, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig?

Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv1b

Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv1c

Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv1d

Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv1e

Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv1f

Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv2a1

I de følgende spørsmålene forutsetter vi at innvandreren behersker norsk. Ville du synes det var ubehagelig hvis du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrere?

JA/NEI

Innv2b1

Ville du synes det var ubehagelig dersom du fikk en innvandrer som ny nabo? VI FORUTSETTER AT INNVANDREREN KAN NORSK
JA/NEI

Innv2c1

Ville du synes det var ubehagelig dersom du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer? VI FORUTSETTER AT INNVANDREREN KAN NORSK
JA/NEI

Innv3

Så et spørsmål om flyktningers adgang til Norge. Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag?
Lettere
Som i dag
Vanskeligere

Innv4a

Har du selv kontakt med innvandrere som bor i Norge, f.eks. på jobben, i nabolaget, blant venner, familie e.l.?
JA/NEI

Hvis Innv4a=ja (stilles Innv4b-e):

Innv4b

I hvilke sammenhenger har du kontakt med innvandrere som bor i Norge?
Er det ...
FLERE SVAR TILLATT
På jobben
I nabolaget
Venner og kjente
I nær familie
På annen måte

Innv4c

Hvor mange innvandrere har du kontakt med? Er det ...
1
2-4
5-10
Flere enn 10

Innv4d

Hvor ofte har du vanligvis kontakt med innvandrere? Er det ...
Daglig
Ukentlig
Månedlig
Sjeldnere enn månedlig

Innv4e

Hvordan er din personlige erfaring med denne kontakten? Er den ...
Hovedsakelig positiv
Både positiv og negativ
Hovedsakelig negativ

Innv5

Til slutt en påstand om arbeidsinnvandring. Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien. Er du helt enig i dette, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig?
Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Vedlegg B: Toveis tabeller, veide for frafall etter utdanning

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Kjønn	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	72.4	12.5	14.5	0.6	100.0	1152
....						
Mann	72.0	11.5	15.8	0.7	100.0	587
Kvinne	72.8	13.7	13.0	0.5	100.0	565

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Kjønn	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	32.1	14.3	50.3	3.3	100.0	1151
....						
Mann	31.5	15.7	49.6	3.3	100.0	586
Kvinne	32.7	12.8	51.1	3.4	100.0	565

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Kjønn	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	68.6	12.4	17.5	1.6	100.0	1153
....						
Mann	66.7	12.0	19.6	1.6	100.0	587
Kvinne	70.5	12.8	15.2	1.5	100.0	566

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Kjønn	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	35.3	11.7	52.3	0.7	100.0	1153
....						
Mann	36.6	10.8	51.8	0.8	100.0	587
Kvinne	33.9	12.5	52.9	0.6	100.0	566

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Kjønn	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	85.9	3.5	10.4	0.3	100.0	1151
....						
Mann	88.1	3.2	8.6	0.1	100.0	586
Kvinne	83.6	3.8	12.2	0.4	100.0	565

SSB REISE FERIE 3 2013 Kjønn	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	48.6	9.5	41.0	0.8	100.0	1151	
....							
Mann	51.8	8.3	39.2	0.7	100.0	586	
Kvinne	45.3	10.9	42.9	1.0	100.0	565	

SSB REISE FERIE 3 2013 Kjønn	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	8.4	91.1	0.5	100.0	1151	
....						
Mann	8.2	91.7	0.2	100.0	586	
Kvinne	8.7	90.5	0.9	100.0	565	

SSB REISE FERIE 3 2013 Kjønn	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	6.1	92.4	1.5	100.0	1152	
....						
Mann	7.7	90.7	1.6	100.0	586	
Kvinne	4.5	94.1	1.4	100.0	566	

SSB REISE FERIE 3 2013 Kjønn	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	25.2	69.1	5.7	100.0	1151	
....						
Mann	24.1	70.2	5.7	100.0	585	
Kvinne	26.4	67.8	5.8	100.0	566	

SSB REISE FERIE 3 2013 Kjønn	Opphold i Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke		
Alle	7.1	46.6	42.0	4.3	100.0	1149
....						
Mann	6.1	45.5	45.0	3.5	100.0	585
Kvinne	8.1	47.8	38.8	5.2	100.0	564

SSB REISE FERIE 3 2013 Kjønn	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
Alle	22.3	35.3	23.5	18.9	100.0	1150
....						
Mann	22.7	35.8	24.9	16.6	100.0	584
Kvinne	21.9	34.8	22.0	21.3	100.0	566

SSB REISE FERIE 3 2013 Kjønn	Kontakt med hvor mange innvandrere?						Tallet på personer som svarte
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke	I alt	
Alle	5.3	35.8	30.5	28.0	0.4	100.0	894
....							
Mann	5.7	35.1	32.2	26.4	0.6	100.0	452
Kvinne	4.8	36.6	28.7	29.7	0.2	100.0	442

SSB REISE FERIE 3 2013 Kjønn	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					Tallet på personer som svarte
	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig	I alt	
Alle	5.3	12.7	39.4	42.6	100.0	892
....						
Mann	3.3	12.4	42.6	41.7	100.0	452
Kvinne	7.3	13.0	36.1	43.6	100.0	440

SSB REISE FERIE 3 2013 Kjønn	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				Tallet på personer som svarte
	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv	I alt	
Alle	0.7	26.6	72.8	100.0	892
....					
Mann	0.4	29.1	70.5	100.0	451
Kvinne	0.9	24.0	75.1	100.0	441

SSB REISE FERIE 3 2013 Kjønn	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				Tallet på personer som svarte	
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	65.9	14.0	16.2	4.0	100.0	1151
....						
Mann	67.4	14.2	16.8	1.7	100.0	585
Kvinne	64.3	13.8	15.5	6.4	100.0	566

SSB REISE FERIE 3 2013 Alder	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				Tallet på personer som svarte	
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	72.4	12.5	14.5	0.6	100.0	1152
....						
16-24 år	66.8	14.9	18.3	.	100.0	186
25-44 år	76.8	8.3	14.4	0.5	100.0	374
45-66 år	72.8	14.5	11.9	0.7	100.0	443
67-79 år	68.6	13.7	16.4	1.3	100.0	149

SSB REISE FERIE 3 2013		Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	32.1	14.3	50.3	3.3	100.0	1151	
....							
16-24 år	31.3	17.3	48.9	2.5	100.0	186	
25-44 år	26.8	12.2	58.2	2.8	100.0	374	
45-66 år	34.3	13.9	47.8	4.0	100.0	442	
67-79 år	39.5	15.8	40.7	4.0	100.0	149	

SSB REISE FERIE 3 2013		Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	68.6	12.4	17.5	1.6	100.0	1153	
....							
16-24 år	67.5	10.0	22.5	.	100.0	186	
25-44 år	71.9	12.5	14.5	1.1	100.0	375	
45-66 år	69.5	12.0	16.6	1.9	100.0	443	
67-79 år	59.3	16.7	19.7	4.2	100.0	149	

SSB REISE FERIE 3 2013		Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	35.3	11.7	52.3	0.7	100.0	1153	
....							
16-24 år	28.5	9.6	61.9	.	100.0	186	
25-44 år	30.3	12.7	56.5	0.5	100.0	375	
45-66 år	37.2	13.9	48.0	0.9	100.0	443	
67-79 år	51.9	5.6	40.6	2.0	100.0	149	

SSB REISE FERIE 3 2013		Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	85.9	3.5	10.4	0.3	100.0	1151	
....							
16-24 år	85.9	3.5	10.6	.	100.0	186	
25-44 år	86.3	3.3	10.2	0.2	100.0	375	
45-66 år	86.3	3.6	9.8	0.3	100.0	442	
67-79 år	83.5	3.6	12.3	0.6	100.0	148	

SSB REISE FERIE 3 2013		Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	48.6	9.5	41.0	0.8	100.0	1151	
....							
16-24 år	39.1	13.4	47.0	0.4	100.0	186	
25-44 år	49.1	8.2	41.4	1.3	100.0	375	
45-66 år	51.3	8.2	39.7	0.8	100.0	443	
67-79 år	54.0	11.0	35.0	.	100.0	147	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Alder	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	8.4	91.1	0.5	100.0	1151
....					
16-24 år	9.1	89.9	1.0	100.0	185
25-44 år	6.7	93.1	0.2	100.0	375
45-66 år	9.0	90.3	0.6	100.0	443
67-79 år	9.9	90.1	.	100.0	148

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Alder	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	6.1	92.4	1.5	100.0	1152
....					
16-24 år	5.5	93.5	1.0	100.0	186
25-44 år	5.6	93.6	0.8	100.0	375
45-66 år	6.0	92.6	1.4	100.0	443
67-79 år	8.6	87.1	4.4	100.0	148

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Alder	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	25.2	69.1	5.7	100.0	1151
....					
16-24 år	17.9	78.6	3.5	100.0	186
25-44 år	23.3	72.3	4.4	100.0	375
45-66 år	26.7	66.3	7.1	100.0	442
67-79 år	36.8	54.8	8.5	100.0	148

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Alder	Opphold i Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke		
Alle	7.1	46.6	42.0	4.3	100.0	1149
....						
16-24 år	11.7	44.2	39.4	4.7	100.0	186
25-44 år	7.0	44.3	43.6	5.1	100.0	375
45-66 år	5.5	50.8	41.0	2.7	100.0	443
67-79 år	5.0	43.5	44.7	6.8	100.0	145

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Alder	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
Alle	22.3	35.3	23.5	18.9	100.0	1150
....						
16-24 år	12.6	36.0	28.5	23.0	100.0	186
25-44 år	15.0	35.5	25.3	24.2	100.0	375
45-66 år	21.2	37.3	23.7	17.8	100.0	442
67-79 år	58.4	27.9	10.8	2.9	100.0	147

SSB REISE FERIE 3 2013 Alder	Kontakt med hvor mange innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		
Alle	5.3	35.8	30.5	28.0	0.4	100.0	894
....							
16-24 år	5.2	37.8	35.3	21.1	0.7	100.0	162
25-44 år	2.5	32.3	36.4	28.8	.	100.0	318
45-66 år	6.5	36.1	24.3	32.7	0.4	100.0	351
67-79 år	12.7	46.3	19.9	19.5	1.6	100.0	63

SSB REISE FERIE 3 2013 Alder	Hvor ofte kontakt med innvandrere?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig		
Alle	5.3	12.7	39.4	42.6	100.0	892
....						
16-24 år	3.6	14.9	46.1	35.3	100.0	162
25-44 år	4.7	10.0	35.9	49.3	100.0	318
45-66 år	6.7	12.6	35.5	45.2	100.0	351
67-79 år	5.1	20.7	57.9	16.3	100.0	61

SSB REISE FERIE 3 2013 Alder	Personlig erfaring med innvandrerkontakt			I alt	Tallet på personer som svarte
	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv		
Alle	0.7	26.6	72.8	100.0	892
....					
16-24 år	.	22.0	78.0	100.0	162
25-44 år	0.9	30.3	68.8	100.0	317
45-66 år	0.9	26.6	72.5	100.0	350
67-79 år	.	23.0	77.0	100.0	63

SSB REISE FERIE 3 2013 Alder	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	65.9	14.0	16.2	4.0	100.0	1151
....						
16-24 år	66.3	15.1	14.0	4.6	100.0	186
25-44 år	67.0	13.7	16.6	2.7	100.0	375
45-66 år	66.0	12.5	17.3	4.2	100.0	443
67-79 år	62.3	17.3	14.8	5.7	100.0	147

SSB REISE FERIE 3 2013 Utdanning	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	72.7	12.6	14.1	0.6	100.0	1119
....						
Grunnskolenivå	64.6	14.3	20.7	0.4	100.0	237
Videregående skolenivå	69.0	15.0	15.0	1.0	100.0	487
Universitets-/høgskolenivå, kort	82.7	8.8	8.1	0.4	100.0	284
Universitets-/høgskolenivå, lang	91.0	4.5	4.5	.	100.0	111

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Utdanning	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	32.0	14.4	50.4	3.2	100.0	1118
....						
Grunnskolenivå	44.3	15.6	37.6	2.5	100.0	237
Videregående skolenivå	34.6	16.5	45.3	3.7	100.0	486
Universitets- /høgskolenivå,kort	19.4	10.9	67.3	2.5	100.0	284
Universitets- /høgskolenivå,lang	12.6	9.0	73.9	4.5	100.0	111

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Utdanning	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	67.9	12.7	17.7	1.6	100.0	1120
....						
Grunnskolenivå	56.5	15.6	25.7	2.1	100.0	237
Videregående skolenivå	67.2	12.7	18.6	1.4	100.0	488
Universitets- /høgskolenivå,kort	77.5	13.0	8.8	0.7	100.0	284
Universitets- /høgskolenivå,lang	82.9	2.7	10.8	3.6	100.0	111

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Utdanning	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	35.8	11.2	52.2	0.8	100.0	1120
....						
Grunnskolenivå	46.4	10.1	43.0	0.4	100.0	237
Videregående skolenivå	38.7	13.3	47.1	0.8	100.0	488
Universitets- /høgskolenivå,kort	23.6	10.9	64.8	0.7	100.0	284
Universitets- /høgskolenivå,lang	18.9	4.5	74.8	1.8	100.0	111

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Utdanning	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	86.1	3.4	10.3	0.3	100.0	1118
....						
Grunnskolenivå	81.4	5.1	13.1	0.4	100.0	237
Videregående skolenivå	85.6	2.9	11.5	.	100.0	486
Universitets- /høgskolenivå,kort	91.2	1.8	7.0	.	100.0	284
Universitets- /høgskolenivå,lang	90.1	4.5	3.6	1.8	100.0	111

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Utdanning	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	49.2	9.1	41.0	0.7	100.0	1118
....						
Grunnskolenivå	58.9	7.6	33.1	0.4	100.0	236
Videregående skolenivå	53.2	9.9	36.1	0.8	100.0	487
Universitets- /høgskolenivå,kort	34.2	9.9	55.3	0.7	100.0	284
Universitets- /høgskolenivå,lang	37.8	8.1	53.2	0.9	100.0	111

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Utdanning	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	8.1	91.4	0.5	100.0	1118
....					
Grunnskolenivå	13.6	86.0	0.4	100.0	235
Videregående skolenivå	8.0	91.4	0.6	100.0	488
Universitets- /høgskolenivå,kort	3.2	96.5	0.4	100.0	284
Universitets- /høgskolenivå,lang	3.6	95.5	0.9	100.0	111

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Utdanning	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	5.5	92.9	1.6	100.0	1119
....					
Grunnskolenivå	10.6	87.3	2.1	100.0	236
Videregående skolenivå	5.3	92.8	1.8	100.0	488
Universitets- /høgskolenivå,kort	1.1	98.6	0.4	100.0	284
Universitets- /høgskolenivå,lang	1.8	96.4	1.8	100.0	111

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Utdanning	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	25.4	68.7	5.8	100.0	1118
....					
Grunnskolenivå	28.0	66.5	5.5	100.0	236
Videregående skolenivå	29.2	65.3	5.5	100.0	487
Universitets- /høgskolenivå,kort	17.6	76.4	6.0	100.0	284
Universitets- /høgskolenivå,lang	18.9	73.0	8.1	100.0	111

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Utdanning	Opphold i Norge					I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke			
Alle	6.8	47.5	41.9	3.8	100.0	1116	
....							
Grunnskolenivå	6.8	39.1	51.1	3.0	100.0	235	
Videregående skolenivå	3.9	46.3	45.9	3.9	100.0	486	
Universitets- /høgskolenivå,kort	9.2	54.9	32.0	3.9	100.0	284	
Universitets- /høgskolenivå,lang	15.3	60.4	18.9	5.4	100.0	111	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Utdanning	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
Alle	23.0	35.4	22.8	18.8	100.0	1117
....						
Grunnskolenivå	23.7	34.3	22.9	19.1	100.0	236
Videregående skolenivå	27.1	36.6	19.7	16.6	100.0	487
Universitets- /høgskolenivå,kort	14.8	38.2	25.4	21.6	100.0	283
Universitets- /høgskolenivå,lang	20.7	26.1	31.5	21.6	100.0	111

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Utdanning	Kontakt med hvor mange innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		
Alle	5.6	35.2	30.5	28.3	0.4	100.0	864
....							
Grunnskolenivå	5.0	37.2	30.0	26.7	1.1	100.0	180
Videregående skolenivå	6.8	37.7	29.3	25.9	0.3	100.0	355
Universitets- /høgskolenivå,kort	5.0	33.6	29.9	31.5	.	100.0	241
Universitets- /høgskolenivå,lang	3.4	21.6	39.8	35.2	.	100.0	88

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Utdanning	Hvor ofte kontakt med innvandrere?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Sjeld- nere enn måned- lig	Måned- lig	Ukent- lig	Daglig		
Alle	5.2	13.1	39.2	42.5	100.0	862
....						
Grunnskolenivå	5.6	10.6	42.2	41.7	100.0	180
Videregående skolenivå	5.9	13.3	39.1	41.6	100.0	353
Universitets- /høgskolenivå,kort	4.6	16.6	36.9	41.9	100.0	241
Universitets- /høgskolenivå,lang	2.3	10.2	36.4	51.1	100.0	88

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Utdanning	Personlig erfaring med innvandrerkontakt			I alt	Tallet på personer som svarte
	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv		
Alle	0.7	26.8	72.5	100.0	862
....					
Grunnskolenivå	0.6	27.2	72.2	100.0	180
Videregående skolenivå	0.8	32.3	66.9	100.0	353
Universitets-/høgskolenivå, kort	0.8	19.9	79.3	100.0	241
Universitets-/høgskolenivå, lang	.	19.3	80.7	100.0	88

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Utdanning	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	66.0	13.8	16.7	3.6	100.0	1118
....						
Grunnskolenivå	57.6	18.2	19.9	4.2	100.0	236
Videregående skolenivå	59.5	16.4	20.5	3.5	100.0	487
Universitets-/høgskolenivå, kort	78.9	7.0	10.6	3.5	100.0	284
Universitets-/høgskolenivå, lang	91.9	3.6	2.7	1.8	100.0	111

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Bostedsstrøk	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	72.6	12.6	14.2	0.6	100.0	1131
....						
Spredtbygde strøk	66.1	16.9	17.0	.	100.0	202
Tettb.strøk under 2000 bosatte	70.1	15.7	14.2	.	100.0	108
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	69.6	11.2	18.1	1.0	100.0	310
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	73.8	13.2	12.6	0.4	100.0	256
Tettb.strøk 100 000-bosatte	81.2	9.0	8.7	1.1	100.0	255

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Bostedsstrøk	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	32.2	14.4	50.1	3.3	100.0	1130
....						
Spredtbygde strøk	39.9	13.4	43.8	2.9	100.0	202
Tettb.strøk under 2000 bosatte	32.3	19.2	46.0	2.5	100.0	108
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	36.4	11.7	47.4	4.5	100.0	309
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	30.7	18.6	48.2	2.5	100.0	256
Tettb.strøk 100 000-bosatte	22.1	12.1	62.4	3.4	100.0	255

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Bostedsstrøk	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	68.8	12.5	17.1	1.6	100.0	1132
....						
Spredtbygde strøk	63.7	17.6	16.6	2.1	100.0	203
Tettb.strøk under 2000 bosatte	67.4	13.3	18.4	0.9	100.0	108
Tettb.strøk 2 000- 19 999 bosatte	66.4	10.4	20.6	2.6	100.0	310
Tettb.strøk 20 000- 99 999 bosatte	69.7	15.2	14.3	0.8	100.0	256
Tettb.strøk 100 000- bosatte	75.7	7.8	15.5	1.1	100.0	255

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Bostedsstrøk	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	35.4	11.6	52.3	0.7	100.0	1132
....						
Spredtbygde strøk	50.9	10.9	37.6	0.6	100.0	203
Tettb.strøk under 2000 bosatte	38.2	13.6	48.2	.	100.0	108
Tettb.strøk 2 000- 19 999 bosatte	34.8	10.7	53.3	1.2	100.0	310
Tettb.strøk 20 000- 99 999 bosatte	31.9	12.3	55.4	0.4	100.0	256
Tettb.strøk 100 000- bosatte	25.7	11.6	61.7	1.1	100.0	255

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Bostedsstrøk	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	86.1	3.6	10.1	0.3	100.0	1130
....						
Spredtbygde strøk	85.6	4.2	10.2	.	100.0	202
Tettb.strøk under 2000 bosatte	84.2	7.4	8.4	.	100.0	108
Tettb.strøk 2 000- 19 999 bosatte	83.0	3.2	13.8	.	100.0	309
Tettb.strøk 20 000- 99 999 bosatte	86.3	2.9	10.0	0.8	100.0	256
Tettb.strøk 100 000- bosatte	91.0	2.6	6.1	0.3	100.0	255

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Bostedsstrøk	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	48.2	9.7	41.4	0.7	100.0	1130
....						
Spredtbygde strøk	55.1	9.1	34.7	1.1	100.0	201
Tettb.strøk under 2000 bosatte	50.0	7.8	42.3	.	100.0	108
Tettb.strøk 2 000- 19 999 bosatte	52.6	9.4	38.0	.	100.0	310
Tettb.strøk 20 000- 99 999 bosatte	46.2	14.2	39.2	0.3	100.0	256
Tettb.strøk 100 000- bosatte	38.6	7.0	52.8	1.7	100.0	255

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Bostedsstrøk	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	8.1	91.4	0.5	100.0	1130
....					
Spredtbygde strøk	11.8	87.7	0.5	100.0	202
Tettb.strøk under 2000 bosatte	7.1	92.1	0.9	100.0	108
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	8.5	91.5	.	100.0	309
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	6.8	92.5	0.7	100.0	256
Tettb.strøk 100 000-bosatte	6.6	92.6	0.8	100.0	255

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Bostedsstrøk	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	5.9	92.7	1.4	100.0	1131
....					
Spredtbygde strøk	7.8	90.8	1.4	100.0	202
Tettb.strøk under 2000 bosatte	5.3	94.7	.	100.0	108
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	7.9	91.2	0.9	100.0	310
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	6.6	91.3	2.0	100.0	256
Tettb.strøk 100 000-bosatte	1.6	96.6	1.8	100.0	255

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Bostedsstrøk	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	25.2	69.1	5.8	100.0	1130
....					
Spredtbygde strøk	29.2	64.3	6.5	100.0	202
Tettb.strøk under 2000 bosatte	21.9	71.8	6.3	100.0	108
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	29.1	65.1	5.8	100.0	310
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	27.2	67.5	5.3	100.0	256
Tettb.strøk 100 000-bosatte	16.4	78.3	5.2	100.0	254

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Bostedsstrøk	Opphold i Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke		
Alle	7.1	46.7	41.9	4.3	100.0	1128
....						
Spredtbygde strøk	2.7	44.9	49.0	3.4	100.0	201
Tettb.strøk under 2000 bosatte	6.6	53.8	38.0	1.6	100.0	108
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	7.5	45.5	44.0	3.0	100.0	308
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	6.2	45.9	43.6	4.2	100.0	256
Tettb.strøk 100 000-bosatte	11.3	47.4	33.3	8.0	100.0	255

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Bostedsstrøk	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere			
Alle	22.6	35.3	23.5	18.7	100.0	1129	
....							
Spredtbygde strøk	35.1	41.4	12.3	11.2	100.0	202	
Tettb.strøk under 2000 bosatte	27.5	37.0	23.4	12.1	100.0	108	
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	19.5	38.2	24.2	18.1	100.0	309	
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	21.6	31.8	29.4	17.3	100.0	256	
Tettb.strøk 100 000-bosatte	15.0	29.4	25.8	29.9	100.0	254	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Bostedsstrøk	Kontakt med hvor mange innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		
Alle	5.4	35.7	30.4	28.1	0.4	100.0	875
....							
Spredtbygde strøk	6.0	42.4	27.9	23.7	.	100.0	132
Tettb.strøk under 2000 bosatte	8.2	35.2	28.9	26.1	1.6	100.0	78
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	5.8	37.1	27.1	29.1	0.9	100.0	250
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	4.5	36.0	34.3	25.2	.	100.0	200
Tettb.strøk 100 000-bosatte	4.2	29.6	32.9	33.3	.	100.0	215

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Bostedsstrøk	Hvor ofte kontakt med innvandrere?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig		
Alle	5.4	12.6	39.4	42.6	100.0	873
....						
Spredtbygde strøk	6.1	17.6	41.7	34.7	100.0	131
Tettb.strøk under 2000 bosatte	2.6	16.1	40.4	40.9	100.0	78
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	8.5	12.7	37.3	41.5	100.0	249
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	5.8	10.6	42.2	41.4	100.0	200
Tettb.strøk 100 000-bosatte	2.1	9.8	37.6	50.6	100.0	215

SSB REISE FERIE 3 2013 Bostedsstrøk	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				I alt	Tallet på personer som svarte
	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv			
Alle	0.7	26.4	73.0	100.0	873	
....						
Spredtbygde strøk	.	25.4	74.6	100.0	132	
Tettb.strøk under 2000 bosatte	.	31.4	68.6	100.0	78	
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	1.3	27.7	71.1	100.0	248	
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	1.3	23.4	75.3	100.0	200	
Tettb.strøk 100 000-bosatte	.	26.4	73.6	100.0	215	

SSB REISE FERIE 3 2013 Bostedsstrøk	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	66.3	14.0	15.9	3.8	100.0	1130
....						
Spredtbygde strøk	61.3	16.6	19.9	2.2	100.0	202
Tettb.strøk under 2000 bosatte	59.8	18.8	19.7	1.6	100.0	108
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	64.9	12.6	17.1	5.4	100.0	309
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	67.0	15.8	13.3	3.9	100.0	256
Tettb.strøk 100 000-bosatte	74.4	9.7	12.0	3.9	100.0	255

SSB REISE FERIE 3 2013 Landsdel	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	72.4	12.5	14.5	0.6	100.0	1152
....						
Akershus og Oslo	80.9	10.0	8.0	1.0	100.0	279
Hedmark og Oppland	73.1	13.9	13.0	.	100.0	96
Østlandet ellers	70.3	12.5	17.3	.	100.0	219
Agder og Rogaland	71.0	12.5	16.5	.	100.0	169
Vestlandet	67.5	16.4	15.1	1.0	100.0	187
Trøndelag	72.0	10.5	16.6	0.9	100.0	108
Nord-Norge	64.2	13.3	21.2	1.3	100.0	94

SSB REISE FERIE 3 2013 Landsdel	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	32.1	14.3	50.3	3.3	100.0	1151
....						
Akershus og Oslo	28.5	12.9	54.6	4.1	100.0	279
Hedmark og Oppland	35.8	14.0	47.8	2.3	100.0	95
Østlandet ellers	35.3	13.5	47.5	3.7	100.0	219
Agder og Rogaland	35.8	14.4	46.5	3.3	100.0	169
Vestlandet	30.7	15.5	51.3	2.5	100.0	187
Trøndelag	26.6	15.5	57.1	0.8	100.0	108
Nord-Norge	33.5	16.1	44.4	6.0	100.0	94

SSB REISE FERIE 3 2013 Landsdel	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	68.6	12.4	17.5	1.6	100.0	1153
....						
Akershus og Oslo	73.7	10.4	14.6	1.3	100.0	279
Hedmark og Oppland	69.8	13.8	13.9	2.6	100.0	96
Østlandet ellers	66.0	12.5	19.2	2.3	100.0	220
Agder og Rogaland	66.4	11.2	21.2	1.2	100.0	169
Vestlandet	64.4	14.5	20.6	0.4	100.0	187
Trøndelag	73.4	10.0	14.9	1.8	100.0	108
Nord-Norge	65.1	17.2	15.4	2.3	100.0	94

SSB REISE FERIE 3 2013 Landsdel	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	35.3	11.7	52.3	0.7	100.0	1153
....						
Akershus og Oslo	32.8	10.4	55.9	1.0	100.0	279
Hedmark og Oppland	42.6	12.4	45.0	.	100.0	96
Østlandet ellers	35.6	8.3	55.1	1.0	100.0	220
Agder og Rogaland	39.2	9.0	50.6	1.2	100.0	169
Vestlandet	32.4	12.7	54.0	0.9	100.0	187
Trøndelag	34.8	18.1	47.1	.	100.0	108
Nord-Norge	33.4	18.2	48.4	.	100.0	94

SSB REISE FERIE 3 2013 Landsdel	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	85.9	3.5	10.4	0.3	100.0	1151
....						
Akershus og Oslo	87.8	2.1	9.8	0.3	100.0	279
Hedmark og Oppland	85.7	6.8	7.6	.	100.0	94
Østlandet ellers	86.3	3.6	9.1	0.9	100.0	220
Agder og Rogaland	85.9	1.8	12.3	.	100.0	169
Vestlandet	85.7	3.8	10.5	.	100.0	187
Trøndelag	86.3	3.2	10.5	.	100.0	108
Nord-Norge	79.2	6.7	14.1	.	100.0	94

SSB REISE FERIE 3 2013 Landsdel	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	48.6	9.5	41.0	0.8	100.0	1151
....						
Akershus og Oslo	42.1	9.9	46.7	1.2	100.0	279
Hedmark og Oppland	52.8	11.4	35.8	.	100.0	95
Østlandet ellers	53.9	10.2	34.5	1.4	100.0	219
Agder og Rogaland	54.6	10.1	35.3	.	100.0	169
Vestlandet	41.3	9.4	48.8	0.5	100.0	187
Trøndelag	52.5	5.4	42.2	.	100.0	108
Nord-Norge	51.0	8.9	38.0	2.1	100.0	94

SSB REISE FERIE 3 2013 Landsdel	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	8.4	91.1	0.5	100.0	1151
....					
Akershus og Oslo	6.5	92.8	0.8	100.0	279
Hedmark og Oppland	10.9	89.1	.	100.0	96
Østlandet ellers	12.4	86.8	0.8	100.0	218
Agder og Rogaland	7.6	92.4	.	100.0	169
Vestlandet	7.2	92.2	0.5	100.0	187
Trøndelag	8.6	91.4	.	100.0	108
Nord-Norge	5.8	93.2	1.0	100.0	94

SSB REISE FERIE 3 2013 Landsdel	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	6.1	92.4	1.5	100.0	1152
....					
Akershus og Oslo	4.6	94.2	1.2	100.0	279
Hedmark og Oppland	8.3	90.4	1.3	100.0	96
Østlandet ellers	6.9	91.1	2.0	100.0	219
Agder og Rogaland	6.2	91.3	2.5	100.0	169
Vestlandet	6.4	92.4	1.2	100.0	187
Trøndelag	5.2	93.9	0.9	100.0	108
Nord-Norge	7.0	92.0	1.0	100.0	94

SSB REISE FERIE 3 2013 Landsdel	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	25.2	69.1	5.7	100.0	1151
....					
Akershus og Oslo	18.6	76.8	4.6	100.0	278
Hedmark og Oppland	24.9	72.1	3.0	100.0	96
Østlandet ellers	30.5	62.2	7.3	100.0	219
Agder og Rogaland	33.0	63.5	3.5	100.0	169
Vestlandet	21.7	70.9	7.4	100.0	187
Trøndelag	25.1	68.5	6.4	100.0	108
Nord-Norge	25.7	66.6	7.8	100.0	94

SSB REISE FERIE 3 2013 Landsdel	Opphold i Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke		
Alle	7.1	46.6	42.0	4.3	100.0	1149
....						
Akershus og Oslo	10.0	44.1	38.8	7.1	100.0	279
Hedmark og Oppland	2.8	45.0	45.0	7.2	100.0	95
Østlandet ellers	8.9	44.2	44.5	2.4	100.0	219
Agder og Rogaland	7.9	48.5	38.6	5.0	100.0	169
Vestlandet	5.6	49.8	41.3	3.2	100.0	187
Trøndelag	5.0	51.4	42.0	1.6	100.0	106
Nord-Norge	2.4	46.4	49.3	1.9	100.0	94

SSB REISE FERIE 3 2013 Landsdel	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere			
Alle	22.3	35.3	23.5	18.9	100.0	1150	
....							
Akershus og Oslo	13.7	32.0	24.6	29.6	100.0	278	
Hedmark og Oppland	26.9	33.5	24.5	15.1	100.0	96	
Østlandet ellers	25.2	34.0	24.6	16.3	100.0	219	
Agder og Rogaland	22.8	36.5	25.8	15.0	100.0	169	
Vestlandet	23.7	37.8	22.6	16.0	100.0	187	
Trøndelag	26.6	39.1	16.6	17.7	100.0	107	
Nord-Norge	27.3	38.6	22.1	11.9	100.0	94	

SSB REISE FERIE 3 2013 Landsdel	Kontakt med hvor mange innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		
Alle	5.3	35.8	30.5	28.0	0.4	100.0	894
....							
Akershus og Oslo	3.2	31.5	28.8	36.4	.	100.0	239
Hedmark og Oppland	8.2	38.8	30.2	22.7	.	100.0	71
Østlandet ellers	5.9	31.6	31.1	31.4	.	100.0	165
Agder og Rogaland	1.4	37.9	35.7	24.2	0.7	100.0	130
Vestlandet	7.1	36.7	31.7	24.5	.	100.0	143
Trøndelag	7.5	44.7	31.6	16.2	.	100.0	78
Nord-Norge	8.3	42.3	21.7	24.1	3.7	100.0	68

SSB REISE FERIE 3 2013 Landsdel	Hvor ofte kontakt med innvandrere?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig		
Alle	5.3	12.7	39.4	42.6	100.0	892
....						
Akershus og Oslo	5.8	8.3	36.4	49.4	100.0	239
Hedmark og Oppland	7.5	19.5	41.5	31.5	100.0	71
Østlandet ellers	3.1	15.3	40.2	41.4	100.0	165
Agder og Rogaland	3.6	9.9	38.3	48.3	100.0	129
Vestlandet	5.3	13.7	44.9	36.1	100.0	142
Trøndelag	11.6	17.4	32.0	39.0	100.0	78
Nord-Norge	2.5	12.6	44.7	40.2	100.0	68

SSB REISE FERIE 3 2013 Landsdel	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				I alt	Tallet på personer som svarte
	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv			
Alle	0.7	26.6	72.8	100.0	892	
....						
Akershus og Oslo	.	29.8	70.2	100.0	239	
Hedmark og Oppland	1.4	32.2	66.5	100.0	71	
Østlandet ellers	1.1	24.5	74.4	100.0	164	
Agder og Rogaland	1.0	25.3	73.8	100.0	130	
Vestlandet	0.6	24.6	74.9	100.0	143	
Trøndelag	1.1	24.6	74.3	100.0	77	
Nord-Norge	.	23.8	76.2	100.0	68	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Landsdel	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	65.9	14.0	16.2	4.0	100.0	1151	
Akershus og Oslo	74.9	10.7	10.9	3.5	100.0	279	
Hedmark og Oppland	63.0	16.2	16.6	4.3	100.0	96	
Østlandet ellers	64.5	16.0	15.0	4.5	100.0	219	
Agder og Rogaland	67.5	11.1	18.5	2.9	100.0	169	
Vestlandet	62.1	17.0	17.5	3.4	100.0	187	
Trøndelag	66.2	13.3	17.3	3.3	100.0	107	
Nord-Norge	50.3	16.6	25.6	7.5	100.0	94	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Økonomisk hovedaktivitet	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	72.4	12.9	14.2	0.5	100.0	1127	
Inntektsgivende arbeid	74.1	11.6	13.6	0.7	100.0	718	
Skolegang/studier	72.4	14.3	13.4	.	100.0	124	
Trygde-/pensjonsmottak	68.5	15.2	16.0	0.3	100.0	285	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Økonomisk hovedaktivitet	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	32.3	14.2	50.1	3.4	100.0	1126	
Inntektsgivende arbeid	30.9	13.2	52.2	3.7	100.0	718	
Skolegang/studier	27.0	13.2	57.8	2.0	100.0	124	
Trygde-/pensjonsmottak	38.5	17.1	41.1	3.3	100.0	284	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Økonomisk hovedaktivitet	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	68.9	12.3	17.2	1.6	100.0	1128	
Inntektsgivende arbeid	71.0	11.5	15.8	1.7	100.0	718	
Skolegang/studier	71.4	9.9	18.8	.	100.0	125	
Trygde-/pensjonsmottak	62.7	15.5	19.5	2.3	100.0	285	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Økonomisk hovedaktivitet	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	35.2	11.5	52.6	0.8	100.0	1128	
Inntektsgivende arbeid	33.3	12.3	53.8	0.6	100.0	718	
Skolegang/studier	24.7	9.6	65.7	.	100.0	125	
Trygde-/pensjonsmottak	44.9	10.7	43.0	1.4	100.0	285	

SSB REISE FERIE 3 2013 Økonomisk hovedaktivitet	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	86.1	3.5	10.2	0.3	100.0	1126	
....							
Inntektsgivende arbeid	87.5	2.9	9.4	0.3	100.0	718	
Skolegang/studier	86.4	5.2	8.4	.	100.0	125	
Trygde-/pensjonsmottak	82.6	4.0	13.0	0.3	100.0	283	

SSB REISE FERIE 3 2013 Økonomisk hovedaktivitet	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	48.2	9.7	41.3	0.8	100.0	1127	
....							
Inntektsgivende arbeid	48.9	8.4	41.6	1.1	100.0	718	
Skolegang/studier	31.4	15.6	52.9	.	100.0	125	
Trygde-/pensjonsmottak	54.9	9.8	34.7	0.6	100.0	284	

SSB REISE FERIE 3 2013 Økonomisk hovedaktivitet	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	8.3	91.2	0.5	100.0	1127	
....						
Inntektsgivende arbeid	7.4	92.2	0.4	100.0	717	
Skolegang/studier	9.7	89.5	0.9	100.0	125	
Trygde-/pensjonsmottak	9.7	89.7	0.6	100.0	285	

SSB REISE FERIE 3 2013 Økonomisk hovedaktivitet	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	6.2	92.4	1.5	100.0	1128	
....						
Inntektsgivende arbeid	5.7	93.0	1.3	100.0	718	
Skolegang/studier	5.4	94.6	.	100.0	125	
Trygde-/pensjonsmottak	7.7	89.8	2.5	100.0	285	

SSB REISE FERIE 3 2013 Økonomisk hovedaktivitet	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	25.2	69.0	5.7	100.0	1127	
....						
Inntektsgivende arbeid	24.3	70.3	5.4	100.0	717	
Skolegang/studier	15.8	79.9	4.3	100.0	125	
Trygde-/pensjonsmottak	32.2	60.4	7.4	100.0	285	

SSB REISE FERIE 3 2013 Økonomisk hovedaktivitet	Opphold i Norge					I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke			
Alle	6.8	46.7	42.1	4.4	100.0		1126
....							
Inntektsgivende arbeid	6.1	48.7	41.0	4.1	100.0		718
Skolegang/studier	11.1	45.1	37.4	6.3	100.0		125
Trygde-/pensjonsmottak	6.1	42.8	46.9	4.2	100.0		283

SSB REISE FERIE 3 2013 Økonomisk hovedaktivitet	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
Alle	22.6	34.8	23.9	18.7	100.0	1127
....						
Inntektsgivende arbeid	15.9	35.4	26.8	21.9	100.0	717
Skolegang/studier	13.9	33.9	29.1	23.0	100.0	125
Trygde-/pensjonsmottak	43.1	34.0	14.2	8.7	100.0	285

SSB REISE FERIE 3 2013 Økonomisk hovedaktivitet	Kontakt med hvor mange innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		
Alle	5.1	36.1	30.4	28.1	0.3	100.0	873
....							
Inntektsgivende arbeid	4.6	34.9	29.6	30.6	0.2	100.0	602
Skolegang/studier	1.7	35.8	40.5	22.0	.	100.0	108
Trygde-/pensjonsmottak	9.5	40.7	25.4	23.8	0.6	100.0	163

SSB REISE FERIE 3 2013 Økonomisk hovedaktivitet	Hvor ofte kontakt med innvandrere?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Sjeld-nere enn måned-lig	Måned-lig	Ukent-lig	Daglig		
Alle	5.1	12.9	39.2	42.8	100.0	871
....						
Inntektsgivende arbeid	4.2	11.6	34.1	50.2	100.0	602
Skolegang/studier	1.7	11.6	53.2	33.5	100.0	108
Trygde-/pensjonsmottak	10.7	19.0	46.7	23.7	100.0	161

SSB REISE FERIE 3 2013 Økonomisk hovedaktivitet	Personlig erfaring med innvandrerkontakt			I alt	Tallet på personer som svarte
	Hoved-sak. negativ	Både pos. og neg.	Hoved-sak. positiv		
Alle	0.6	26.2	73.3	100.0	871
....					
Inntektsgivende arbeid	0.6	27.7	71.7	100.0	601
Skolegang/studier	.	24.0	76.0	100.0	108
Trygde-/pensjonsmottak	0.8	22.6	76.7	100.0	162

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Økonomisk hovedaktivitet	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	65.9	13.9	16.3	3.8	100.0	1128	
....							
Inntektsgivende arbeid	69.1	11.6	16.5	2.8	100.0	718	
Skolegang/studier	68.5	12.7	13.7	5.1	100.0	125	
Trygde-/pensjonsmottak	57.1	20.1	17.2	5.6	100.0	285	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	72.6	12.6	14.4	0.4	100.0	1149	
....							
Ingen	60.4	17.6	21.7	0.4	100.0	256	
En	71.7	12.3	15.8	0.2	100.0	407	
To	80.7	9.8	8.3	1.2	100.0	269	
Tre eller flere	78.5	10.7	10.7	.	100.0	217	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	32.1	14.3	50.4	3.3	100.0	1148	
....							
Ingen	38.8	15.8	41.3	4.1	100.0	256	
En	32.9	16.0	47.5	3.6	100.0	406	
To	29.6	12.0	55.6	2.8	100.0	269	
Tre eller flere	25.7	12.2	60.0	2.1	100.0	217	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	68.6	12.4	17.4	1.6	100.0	1150	
....							
Ingen	55.4	17.1	24.9	2.6	100.0	256	
En	66.8	13.0	19.0	1.2	100.0	407	
To	77.3	12.2	9.3	1.2	100.0	269	
Tre eller flere	76.6	6.1	15.7	1.6	100.0	218	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	35.2	11.7	52.4	0.7	100.0	1150	
....							
Ingen	48.9	10.4	39.7	1.1	100.0	256	
En	36.9	13.1	49.6	0.5	100.0	407	
To	26.2	12.0	61.5	0.4	100.0	269	
Tre eller flere	27.0	10.4	61.4	1.2	100.0	218	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	86.0	3.4	10.3	0.3	100.0	1148
....						
Ingen	78.9	5.6	14.9	0.5	100.0	255
En	86.4	3.1	10.3	0.2	100.0	406
To	88.4	3.5	7.8	0.3	100.0	269
Tre eller flere	90.8	1.2	8.0	.	100.0	218

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	48.6	9.6	41.0	0.8	100.0	1149
....						
Ingen	57.4	9.4	32.0	1.2	100.0	255
En	49.6	8.5	40.8	1.1	100.0	407
To	44.4	10.0	45.0	0.6	100.0	269
Tre eller flere	41.8	11.2	47.0	.	100.0	218

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	8.4	91.1	0.5	100.0	1149
....					
Ingen	15.4	83.5	1.1	100.0	256
En	6.8	92.5	0.8	100.0	406
To	5.6	94.4	.	100.0	269
Tre eller flere	6.8	93.2	.	100.0	218

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	6.1	92.4	1.4	100.0	1150
....					
Ingen	10.4	87.3	2.3	100.0	256
En	5.8	92.4	1.7	100.0	407
To	4.3	94.4	1.3	100.0	269
Tre eller flere	3.9	96.1	.	100.0	218

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	25.3	69.1	5.6	100.0	1149
....					
Ingen	39.9	49.9	10.2	100.0	256
En	27.0	67.7	5.4	100.0	406
To	18.4	77.4	4.2	100.0	269
Tre eller flere	13.4	84.0	2.6	100.0	218

SSB REISE FERIE 3 2013 Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Opphold i Norge					Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke	I alt	
Alle	7.1	46.7	42.0	4.3	100.0	1148
....						
Ingen	4.1	42.8	49.2	3.9	100.0	254
En	6.5	45.9	43.1	4.5	100.0	407
To	8.4	49.3	38.8	3.5	100.0	269
Tre eller flere	10.0	49.5	35.3	5.2	100.0	218

SSB REISE FERIE 3 2013 Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Kontakt med hvor mange innvandrere?					Tallet på personer som svarte	
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		I alt
Alle	5.3	35.8	30.5	28.0	0.4	100.0	894
....							
En	10.6	48.7	24.8	15.3	0.5	100.0	407
To	1.1	36.5	36.7	25.3	0.5	100.0	269
Tre eller flere	0.4	11.0	33.6	55.0	.	100.0	218

SSB REISE FERIE 3 2013 Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					Tallet på personer som svarte
	Sjeld- nere enn måned- lig	Måned- lig	Ukent- lig	Daglig	I alt	
Alle	5.3	12.7	39.4	42.6	100.0	892
....						
En	9.4	16.3	39.4	34.9	100.0	406
To	1.8	13.8	41.5	42.9	100.0	268
Tre eller flere	1.9	4.7	36.8	56.5	100.0	218

SSB REISE FERIE 3 2013 Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				Tallet på personer som svarte
	Hoved- sak. negat- iv	Både pos. og neg.	Hoved- sak. posit- iv	I alt	
Alle	0.7	26.6	72.8	100.0	892
....					
En	0.7	26.2	73.1	100.0	406
To	0.5	28.9	70.6	100.0	269
Tre eller flere	0.8	24.5	74.7	100.0	217

SSB REISE FERIE 3 2013 Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				Tallet på personer som svarte	
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		I alt
Alle	66.0	14.0	16.2	3.9	100.0	1150
....						
Ingen	52.9	17.6	22.5	7.0	100.0	256
En	69.4	11.2	16.6	2.8	100.0	407
To	67.9	17.5	11.7	2.8	100.0	269
Tre eller flere	72.3	10.4	13.6	3.6	100.0	218

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Kontakt med hvor mange innvandrere?	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	72.6	12.6	14.4	0.4	100.0	1149	
Har ikke kontakt	60.4	17.6	21.7	0.4	100.0	256	
En	76.4	10.1	11.5	2.0	100.0	48	
To til fire	72.7	12.4	14.9	.	100.0	315	
Fem til ti	78.3	8.3	13.3	.	100.0	274	
Flere enn 10	78.1	12.9	8.2	0.8	100.0	253	
Vet ikke	63.8	.	.	36.2	100.0	3	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Kontakt med hvor mange innvandrere?	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	32.1	14.3	50.4	3.3	100.0	1148	
Har ikke kontakt	38.8	15.8	41.3	4.1	100.0	256	
En	36.0	15.7	46.2	2.0	100.0	48	
To til fire	32.5	14.2	49.2	4.2	100.0	314	
Fem til ti	29.5	13.4	54.5	2.6	100.0	274	
Flere enn 10	26.6	13.3	57.8	2.2	100.0	253	
Vet ikke	36.2	36.2	27.6	.	100.0	3	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Kontakt med hvor mange innvandrere?	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	68.6	12.4	17.4	1.6	100.0	1150	
Har ikke kontakt	55.4	17.1	24.9	2.6	100.0	256	
En	71.7	9.4	17.1	1.8	100.0	48	
To til fire	69.3	11.9	17.4	1.4	100.0	315	
Fem til ti	73.4	11.8	13.3	1.4	100.0	274	
Flere enn 10	75.4	9.7	14.6	0.3	100.0	254	
Vet ikke	63.8	.	.	36.2	100.0	3	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Kontakt med hvor mange innvandrere?	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	35.2	11.7	52.4	0.7	100.0	1150	
Har ikke kontakt	48.9	10.4	39.7	1.1	100.0	256	
En	27.5	11.9	58.9	1.8	100.0	48	
To til fire	35.2	13.6	50.8	0.3	100.0	315	
Fem til ti	30.6	10.0	58.4	1.1	100.0	274	
Flere enn 10	28.0	12.1	59.5	0.4	100.0	254	
Vet ikke	.	36.2	63.8	.	100.0	3	

SSB REISE FERIE 3 2013 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	86.0	3.4	10.3	0.3	100.0	1148
....						
Har ikke kontakt	78.9	5.6	14.9	0.5	100.0	255
En	84.5	8.8	6.8	.	100.0	48
To til fire	87.2	2.6	9.9	0.3	100.0	314
Fem til ti	88.9	2.5	8.3	0.3	100.0	274
Flere enn 10	88.8	2.2	9.1	.	100.0	254
Vet ikke	100.0	.	.	.	100.0	3

SSB REISE FERIE 3 2013 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	48.6	9.6	41.0	0.8	100.0	1149
....						
Har ikke kontakt	57.4	9.4	32.0	1.2	100.0	255
En	48.4	8.8	42.8	.	100.0	48
To til fire	51.1	7.7	40.4	0.8	100.0	315
Fem til ti	42.7	9.8	46.5	1.0	100.0	274
Flere enn 10	42.7	12.2	44.8	0.3	100.0	254
Vet ikke	72.4	.	27.6	.	100.0	3

SSB REISE FERIE 3 2013 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	8.4	91.1	0.5	100.0	1149
....					
Har ikke kontakt	15.4	83.5	1.1	100.0	256
En	5.9	91.4	2.7	100.0	48
To til fire	7.6	91.8	0.6	100.0	315
Fem til ti	6.6	93.4	.	100.0	274
Flere enn 10	4.9	95.1	.	100.0	253
Vet ikke	.	100.0	.	100.0	3

SSB REISE FERIE 3 2013 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	6.1	92.4	1.4	100.0	1150
....					
Har ikke kontakt	10.4	87.3	2.3	100.0	256
En	4.1	95.9	.	100.0	48
To til fire	4.7	93.0	2.3	100.0	315
Fem til ti	5.6	94.0	0.4	100.0	274
Flere enn 10	4.7	94.5	0.8	100.0	254
Vet ikke	.	100.0	.	100.0	3

SSB REISE FERIE 3 2013 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	25.3	69.1	5.6	100.0	1149
Har ikke kontakt	39.9	49.9	10.2	100.0	256
En	38.5	55.9	5.6	100.0	48
To til fire	21.7	73.8	4.5	100.0	314
Fem til ti	22.0	74.7	3.3	100.0	274
Flere enn 10	16.3	79.5	4.1	100.0	254
Vet ikke	.	27.6	72.4	100.0	3

SSB REISE FERIE 3 2013 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Opphold i Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke		
Alle	7.1	46.7	42.0	4.3	100.0	1148
Har ikke kontakt	4.1	42.8	49.2	3.9	100.0	254
En	9.2	45.7	41.3	3.8	100.0	48
To til fire	5.1	46.3	44.9	3.6	100.0	315
Fem til ti	9.0	50.2	36.9	3.9	100.0	274
Flere enn 10	10.2	47.5	36.7	5.7	100.0	254
Vet ikke	.	36.2	36.2	27.6	100.0	3

SSB REISE FERIE 3 2013 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
Alle	22.3	35.3	23.5	18.9	100.0	1150
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	256
En	.	92.1	6.1	1.8	100.0	48
To til fire	.	61.8	30.7	7.5	100.0	315
Fem til ti	.	36.9	36.3	26.8	100.0	274
Flere enn 10	.	24.9	27.3	47.8	100.0	254
Vet ikke	.	63.8	36.2	.	100.0	3

SSB REISE FERIE 3 2013 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke konta- kt	Sjeld- nere enn måned- lig	Måned- lig	Ukent- lig	Daglig		
Alle	22.3	4.1	9.9	30.6	33.1	100.0	1148
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	.	100.0	256
En	.	30.1	12.4	34.5	23.0	100.0	48
To til fire	.	6.3	20.9	45.8	26.9	100.0	315
Fem til ti	.	2.6	12.4	43.1	41.9	100.0	274
Flere enn 10	.	2.2	2.8	27.9	67.1	100.0	253
Vet ikke	.	.	.	50.0	50.0	100.0	2

SSB REISE FERIE 3 2013 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv		
Alle	22.3	0.5	20.7	56.5	100.0	1148
....						
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	256
En	.	.	19.1	80.9	100.0	47
To til fire	.	0.3	24.8	74.9	100.0	315
Fem til ti	.	1.0	26.6	72.4	100.0	274
Flere enn 10	.	0.9	30.1	69.0	100.0	253
Vet ikke	.	.	36.2	63.8	100.0	3

SSB REISE FERIE 3 2013 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	66.0	14.0	16.2	3.9	100.0	1150
....						
Har ikke kontakt	52.9	17.6	22.5	7.0	100.0	256
En	74.7	8.8	11.8	4.7	100.0	48
To til fire	68.6	13.0	15.9	2.5	100.0	315
Fem til ti	70.1	13.2	13.0	3.7	100.0	274
Flere enn 10	70.2	13.0	14.6	2.1	100.0	254
Vet ikke	36.2	36.2	.	27.6	100.0	3

SSB REISE FERIE 3 2013 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	72.5	12.6	14.4	0.4	100.0	1147
....						
Har ikke kontakt	60.4	17.6	21.7	0.4	100.0	256
Sjeldnere enn månedlig	72.3	10.6	17.1	.	100.0	46
Månedlig	73.5	14.0	12.5	.	100.0	117
Ukentlig	76.7	10.4	12.6	0.3	100.0	347
Daglig	76.6	11.1	11.4	0.8	100.0	381

SSB REISE FERIE 3 2013 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	32.0	14.3	50.4	3.3	100.0	1146
....						
Har ikke kontakt	38.8	15.8	41.3	4.1	100.0	256
Sjeldnere enn månedlig	47.2	19.8	29.5	3.6	100.0	46
Månedlig	30.7	11.2	55.7	2.4	100.0	116
Ukentlig	28.3	16.0	53.5	2.1	100.0	347
Daglig	29.4	12.0	54.6	4.0	100.0	381

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	68.6	12.4	17.4	1.6	100.0	1148
....						
Har ikke kontakt	55.4	17.1	24.9	2.6	100.0	256
Sjeldnere enn månedlig	65.7	11.0	21.6	1.8	100.0	46
Månedlig	66.9	14.8	17.5	0.8	100.0	117
Ukentlig	74.8	12.1	11.9	1.2	100.0	348
Daglig	72.7	8.9	17.0	1.4	100.0	381

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	35.2	11.6	52.4	0.7	100.0	1148
....						
Har ikke kontakt	48.9	10.4	39.7	1.1	100.0	256
Sjeldnere enn månedlig	49.8	15.3	34.8	.	100.0	46
Månedlig	31.3	9.1	59.5	.	100.0	117
Ukentlig	29.5	13.1	56.7	0.7	100.0	348
Daglig	30.7	11.4	57.1	0.8	100.0	381

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	86.0	3.4	10.3	0.3	100.0	1146
....						
Har ikke kontakt	78.9	5.6	14.9	0.5	100.0	255
Sjeldnere enn månedlig	81.1	6.1	11.0	1.8	100.0	46
Månedlig	86.2	1.6	12.2	.	100.0	116
Ukentlig	87.4	2.6	10.0	.	100.0	348
Daglig	90.0	2.8	6.9	0.2	100.0	381

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	48.7	9.5	41.0	0.8	100.0	1147
....						
Har ikke kontakt	57.4	9.4	32.0	1.2	100.0	255
Sjeldnere enn månedlig	41.3	17.1	39.8	1.8	100.0	46
Månedlig	48.5	8.3	42.4	0.7	100.0	117
Ukentlig	41.9	12.2	45.4	0.5	100.0	348
Daglig	50.1	6.4	42.7	0.7	100.0	381

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Ubehagelig med innvandrersom hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	8.4	91.1	0.5	100.0	1147
....					
Har ikke kontakt	15.4	83.5	1.1	100.0	256
Sjeldnere enn månedlig	10.6	87.6	1.8	100.0	46
Månedlig	6.4	93.6	.	100.0	117
Ukentlig	4.8	95.2	.	100.0	348
Daglig	7.5	92.0	0.6	100.0	380

SSB REISE FERIE 3 2013 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	6.1	92.4	1.4	100.0		1148
....						
Har ikke kontakt	10.4	87.3	2.3	100.0		256
Sjeldnere enn månedlig	9.7	88.5	1.8	100.0		46
Månedlig	4.3	92.9	2.8	100.0		117
Ukentlig	4.1	95.3	0.6	100.0		348
Daglig	5.3	93.6	1.1	100.0		381

SSB REISE FERIE 3 2013 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Ubehagelig med svigersønn/-datter?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	25.3	69.1	5.6	100.0		1147
....						
Har ikke kontakt	39.9	49.9	10.2	100.0		256
Sjeldnere enn månedlig	30.1	64.3	5.6	100.0		46
Månedlig	22.6	71.3	6.1	100.0		117
Ukentlig	21.1	75.4	3.5	100.0		347
Daglig	19.6	76.2	4.2	100.0		381

SSB REISE FERIE 3 2013 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Opphold i Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke		
Alle	7.1	46.8	42.1	4.1	100.0	1146
....						
Har ikke kontakt	4.1	42.8	49.2	3.9	100.0	254
Sjeldnere enn månedlig	4.7	47.4	40.7	7.1	100.0	46
Månedlig	9.1	48.0	41.3	1.6	100.0	117
Ukentlig	7.2	49.2	38.9	4.7	100.0	348
Daglig	8.7	46.7	40.5	4.1	100.0	381

SSB REISE FERIE 3 2013 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
Alle	22.3	35.3	23.4	18.9	100.0	1148
....						
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	256
Sjeldnere enn månedlig	.	80.9	10.2	8.9	100.0	46
Månedlig	.	58.3	32.7	9.0	100.0	117
Ukentlig	.	45.4	31.8	22.8	100.0	348
Daglig	.	37.2	30.4	32.4	100.0	381

SSB REISE FERIE 3 2013 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Kontakt med hvor mange innvandrere?							I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke konta- kt	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke			
Alle	22.3	4.1	27.9	23.7	21.7	0.2	100.0	1148	
....									
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	.	.	100.0	256	
Sjeldnere enn månedlig	.	30.1	43.1	15.1	11.7	.	100.0	46	
Månedlig	.	5.1	58.9	29.9	6.1	.	100.0	117	
Ukentlig	.	4.6	41.8	33.4	19.8	0.4	100.0	348	
Daglig	.	2.8	22.7	30.1	44.1	0.3	100.0	381	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv		
Alle	22.4	0.5	20.7	56.4	100.0	1146
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	256
Sjeldnere enn månedlig	.	.	29.8	70.2	100.0	45
Månedlig	.	.	26.8	73.2	100.0	117
Ukentlig	.	0.8	24.2	75.1	100.0	348
Daglig	.	0.8	28.5	70.6	100.0	380

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	66.1	13.9	16.2	3.8	100.0	1148
Har ikke kontakt	52.9	17.6	22.5	7.0	100.0	256
Sjeldnere enn månedlig	58.8	20.2	16.5	4.5	100.0	46
Månedlig	70.4	7.8	20.3	1.5	100.0	117
Ukentlig	69.1	13.1	15.0	2.7	100.0	348
Daglig	71.7	13.3	11.8	3.3	100.0	381

SSB REISE FERIE 3 2012 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	72.5	12.6	14.4	0.4	100.0	1147
Har ikke kontakt	60.4	17.6	21.7	0.4	100.0	256
Hovedsak. negativ	52.6	.	47.4	.	100.0	6
Både pos. og neg.	71.9	11.1	16.3	0.8	100.0	234
Hovedsak. positiv	77.8	11.3	10.6	0.3	100.0	651

SSB REISE FERIE 3 2012 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	32.1	14.3	50.3	3.3	100.0	1146
Har ikke kontakt	38.8	15.8	41.3	4.1	100.0	256
Hovedsak. negativ	45.6	.	54.4	.	100.0	6
Både pos. og neg.	41.8	15.0	42.3	0.9	100.0	234
Hovedsak. positiv	25.8	13.6	56.7	3.8	100.0	650

SSB REISE FERIE 3 2012 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	68.5	12.5	17.4	1.6	100.0	1148
Har ikke kontakt	55.4	17.1	24.9	2.6	100.0	256
Hovedsak. negativ	38.0	31.0	31.0	.	100.0	6
Både pos. og neg.	59.0	15.0	24.4	1.5	100.0	235
Hovedsak. positiv	77.5	9.5	11.8	1.2	100.0	651

SSB REISE FERIE 3 2012 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	35.2	11.7	52.3	0.7	100.0	1148	
....							
Har ikke kontakt	48.9	10.4	39.7	1.1	100.0	256	
Hovedsak. negativ	32.9	21.6	45.6	.	100.0	6	
Både pos. og neg.	44.3	14.3	41.4	.	100.0	235	
Hovedsak. positiv	26.6	11.2	61.4	0.9	100.0	651	

SSB REISE FERIE 3 2012 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	86.0	3.4	10.3	0.3	100.0	1146	
....							
Har ikke kontakt	78.9	5.6	14.9	0.5	100.0	255	
Hovedsak. negativ	100.0	.	.	.	100.0	6	
Både pos. og neg.	80.8	3.4	15.8	.	100.0	235	
Hovedsak. positiv	90.6	2.6	6.6	0.3	100.0	650	

SSB REISE FERIE 3 2012 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	48.6	9.6	41.0	0.8	100.0	1147	
....							
Har ikke kontakt	57.4	9.4	32.0	1.2	100.0	255	
Hovedsak. negativ	47.4	.	52.6	.	100.0	6	
Både pos. og neg.	58.3	9.1	32.2	0.4	100.0	235	
Hovedsak. positiv	41.6	9.9	47.7	0.8	100.0	651	

SSB REISE FERIE 3 2012 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?					I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke				
Alle	8.4	91.1	0.5		100.0	1147	
....							
Har ikke kontakt	15.4	83.5	1.1		100.0	256	
Hovedsak. negativ	.	100.0	.		100.0	6	
Både pos. og neg.	11.3	88.7	.		100.0	235	
Hovedsak. positiv	4.7	94.8	0.5		100.0	650	

SSB REISE FERIE 3 2012 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Ubehagelig med innvandrere som nabo?					I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke				
Alle	6.1	92.4	1.4		100.0	1148	
....							
Har ikke kontakt	10.4	87.3	2.3		100.0	256	
Hovedsak. negativ	.	100.0	.		100.0	6	
Både pos. og neg.	11.5	87.4	1.1		100.0	235	
Hovedsak. positiv	2.5	96.2	1.2		100.0	651	

SSB REISE FERIE 3 2012 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
	Alle	25.3	69.0	5.7		
....						
Har ikke kontakt	39.9	49.9	10.2	100.0	256	
Hovedsak. negativ	69.0	31.0	.	100.0	6	
Både pos. og neg.	27.4	68.5	4.2	100.0	235	
Hovedsak. positiv	18.4	77.1	4.5	100.0	650	

SSB REISE FERIE 3 2012 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Opphold i Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke		
	Alle	7.1	46.7	42.0		
....						
Har ikke kontakt	4.1	42.8	49.2	3.9	100.0	254
Hovedsak. negativ	.	38.0	62.0	.	100.0	6
Både pos. og neg.	3.9	40.0	52.4	3.7	100.0	235
Hovedsak. positiv	9.5	50.7	35.1	4.7	100.0	651

SSB REISE FERIE 3 2012 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
	Alle	22.3	35.3	23.5		
....						
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	256
Hovedsak. negativ	.	47.4	21.6	31.0	100.0	6
Både pos. og neg.	.	44.8	32.9	22.3	100.0	235
Hovedsak. positiv	.	45.7	29.4	24.9	100.0	651

SSB REISE FERIE 3 2012 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Kontakt med hvor mange innvandrere?						I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kanta- kt	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		
	Alle	22.3	4.0	27.9	23.7	21.7		
....								
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	.	.	100.0	256
Hovedsak. negativ	.	.	16.4	45.6	38.0	.	100.0	6
Både pos. og neg.	.	3.7	33.5	30.6	31.6	0.5	100.0	235
Hovedsak. positiv	.	5.7	37.0	30.4	26.5	0.3	100.0	651

SSB REISE FERIE 3 2012 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kanta- kt	Sjeld- nere enn måned- lig	Måned- lig	Ukent- lig	Daglig		
	Alle	22.4	4.0	9.9	30.7		
....							
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	.	100.0	256
Hovedsak. negativ	.	.	.	45.6	54.4	100.0	6
Både pos. og neg.	.	5.8	12.8	35.8	45.6	100.0	235
Hovedsak. positiv	.	5.0	12.9	40.8	41.4	100.0	649

SSB REISE FERIE 3 2012 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	66.1	13.8	16.2	3.9	100.0	1148
....						
Har ikke kontakt	52.9	17.6	22.5	7.0	100.0	256
Hovedsak. negativ	69.0	31.0	.	.	100.0	6
Både pos. og neg.	55.8	17.7	22.6	3.8	100.0	235
Hovedsak. positiv	75.0	10.8	11.5	2.7	100.0	651

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	72.4	12.5	14.5	0.6	100.0	1152
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	83.4	7.8	8.8	.	100.0	53
Med landbakgrunn den øvrige verden	93.6	1.6	4.8	.	100.0	55
Den øvrige befolkningen	70.6	13.4	15.3	0.7	100.0	1044

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	32.1	14.3	50.3	3.3	100.0	1151
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	22.8	8.7	58.7	9.8	100.0	53
Med landbakgrunn den øvrige verden	30.0	12.3	50.6	7.1	100.0	55
Den øvrige befolkningen	32.7	14.7	49.9	2.8	100.0	1043

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	68.6	12.4	17.5	1.6	100.0	1153
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	68.3	9.3	19.0	3.4	100.0	53
Med landbakgrunn den øvrige verden	80.5	11.2	6.9	1.4	100.0	55
Den øvrige befolkningen	67.9	12.6	18.0	1.5	100.0	1045

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	35.3	11.7	52.3	0.7	100.0	1153
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	30.6	11.6	56.1	1.6	100.0	53
Med landbakgrunn den øvrige verden	18.5	14.9	65.1	1.6	100.0	55
Den øvrige befolkningen	36.5	11.5	51.4	0.6	100.0	1045

SSB REISE FERIE 3 2013 Innvandrere og deres norskfødte barn	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	85.9	3.5	10.4	0.3	100.0	1151
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	79.8	4.8	13.8	1.6	100.0	53
Med landbakgrunn den øvrige verden	88.5	1.6	9.9	.	100.0	55
Den øvrige befolkningen	86.0	3.5	10.2	0.2	100.0	1043
SSB REISE FERIE 3 2013 Innvandrere og deres norskfødte barn	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	48.6	9.5	41.0	0.8	100.0	1151
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	51.9	9.8	36.7	1.6	100.0	53
Med landbakgrunn den øvrige verden	60.0	2.8	34.5	2.8	100.0	55
Den øvrige befolkningen	47.8	9.9	41.6	0.7	100.0	1043
SSB REISE FERIE 3 2013 Innvandrere og deres norskfødte barn	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	8.4	91.1	0.5	100.0	1151	
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	14.6	83.8	1.6	100.0	53	
Med landbakgrunn den øvrige verden	10.8	89.2	.	100.0	54	
Den øvrige befolkningen	8.0	91.6	0.5	100.0	1044	
SSB REISE FERIE 3 2013 Innvandrere og deres norskfødte barn	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	6.1	92.4	1.5	100.0	1152	
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	9.8	88.6	1.6	100.0	53	
Med landbakgrunn den øvrige verden	9.6	90.4	.	100.0	55	
Den øvrige befolkningen	5.7	92.7	1.6	100.0	1044	
SSB REISE FERIE 3 2013 Innvandrere og deres norskfødte barn	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	25.2	69.1	5.7	100.0	1151	
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	16.4	82.0	1.6	100.0	53	
Med landbakgrunn den øvrige verden	13.5	81.5	5.0	100.0	55	
Den øvrige befolkningen	26.4	67.7	6.0	100.0	1043	

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Opphold i Norge					I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke			
Alle	7.1	46.6	42.0	4.3	100.0		1149
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	9.8	40.8	31.3	18.0	100.0		53
Med landbakgrunn den øvrige verden	26.3	34.8	31.8	7.1	100.0		55
Den øvrige befolkningen	5.8	47.6	43.1	3.5	100.0		1041

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
Alle	22.3	35.3	23.5	18.9	100.0	1150
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	11.1	24.0	31.2	33.7	100.0	53
Med landbakgrunn den øvrige verden	3.6	30.2	21.3	44.8	100.0	55
Den øvrige befolkningen	24.0	36.2	23.2	16.6	100.0	1042

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Kontakt med hvor mange innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		
Alle	5.3	35.8	30.5	28.0	0.4	100.0	894
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	2.0	20.7	30.8	46.5	.	100.0	47
Med landbakgrunn den øvrige verden	.	25.0	29.0	46.0	.	100.0	53
Den øvrige befolkningen	5.8	37.5	30.6	25.6	0.4	100.0	794

SSB REISE FERIE 3 2013 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Hvor ofte kontakt med innvandrere?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Sjeld- nere enn måned- lig	Måned- lig	Ukent- lig	Daglig		
Alle	5.3	12.7	39.4	42.6	100.0	892
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	3.8	8.3	29.2	58.6	100.0	47
Med landbakgrunn den øvrige verden	14.9	7.4	15.0	62.7	100.0	53
Den øvrige befolkningen	4.6	13.4	41.8	40.1	100.0	792

SSB REISE FERIE 3 2013 Innvandrere og deres norskfødte barn	Personlig erfaring med innvandrerkontakt			I alt	Tallet på personer som svarte
	Hoved- sak. negat- iv	Både pos. og neg.	Hoved- sak. posit- iv		
Alle	0.7	26.6	72.8	100.0	892
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	.	19.2	80.8	100.0	47
Med landbakgrunn den øvrige verden	.	37.2	62.8	100.0	52
Den øvrige befolkningen	0.7	26.3	73.0	100.0	793

SSB REISE FERIE 3 2013 Innvandrere og deres norskfødte barn	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	65.9	14.0	16.2	4.0	100.0	1151
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	70.8	16.4	7.8	5.0	100.0	53
Med landbakgrunn den øvrige verden	73.9	15.0	4.9	6.2	100.0	55
Den øvrige befolkningen	65.2	13.8	17.2	3.8	100.0	1043

Tabellregister

2.1. Frafallprosent etter år, 2002-2013	8
2.2. Fordeling av kjønn, alder, landsdel, utdanningsnivå (per oktober 2012) og innvandringskategori i undersøkelsens bruttoutvalg, nettoutvalg og frafall, samt tilsvarende veide fordelinger i nettoutvalget. 2013. Prosent	8
3.1. Holdning til seks påstander om innvandrere, 2002-2013. Prosent	11
3.2. Svar på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere, 2002-2013. Prosent	13
3.3. Holdning til flyktningers adgang til Norge, 2002-2013. Prosent	14
3.4a. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, andel med kontakt. 2002-2013. Prosent ..	15
3.4b. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, ulike arenaer, 2002-2013. Prosent	16
3.4c. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, antall arenaer, 2002-2013. Prosent.....	17
3.4d. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, antall personer, 2003-2013. Prosent	17
3.4e. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, hyppighet, 2003-2013. Prosent	17
3.4f. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, personlig erfaring, 2003-2013. Prosent ...	17
3.5. Holdning til arbeidsinnvandring fra land utenom Norden, 2009-2013. Prosent.....	19
4.1. Holdning til sju utsagn om innvandrere og innvandringspolitikk, 2012-2013. Gjennomsnitt på skala ($\bar{x}$) og t-test for om forskjellen mellom holdningene etter intervjuår og -dato er statistisk signifikant. ² Veide verdier. ³ Standardfeil i parentes.....	20
4.2. Svar på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere, 2012-2013. Kji-kvadrattest for om forskjellen mellom holdningene etter intervjuår og -dato er statistisk signifikant (DF=1). Veide verdier	21
4.3. Svar på spørsmål om kontakt med innvandrere, 2012-2013. Kji-kvadrattest for om forskjellen mellom andelen med kontakt på den enkelte arena etter intervjuår er statistisk signifikant (DF=1). Veide verdier ²	21

B Returadresse:
Statistisk sentralbyrå
NO-2225 Kongsvinger

Avsender:
Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Kongens gate 6, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-8837-1 (trykt)
ISBN 978-82-537-8838-8 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

ISBN 978-82-537-8837-1

9 788253 788371

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway